Bat. Gen.
VI
506

LOOPIG REGLEMENT

VOOR DE

STELLING ARTILLERIE

I. HET BEDIENEN

(V. R. St. A. I.)

Uitgegeven op last van den commandant van het leger, (kabinetsbeschikking van 26 Februari 1921).

NASIONAL RI

LANDSDRUKKERIJ — WELTEVREDEN
1922.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL

VI 506

VOORLOOPIG REGLEMENT

VOOR DE

STELLING ARTILLERIE

I. HET BEDIENEN

(V. R. St. A. I.)

Uitgegeven op last van den commandant van het leger, (kabinetsbeschikking van 26 Februari 1921).

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.E.N.W.

LANDSDRUKKERIJ — WELTEVREDEN
1922.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

Tanggal : 1-7-2010
Nomor Induk : 1521 IPN-Mur
BIB - ID : 0010-37234860
ITEM - ID : 0709124701
Asal : Hibah Pusat

INHOUD

Blz.

Lijst va afkortingen III
Voorschrift omtrent de kennis van het reglement V

Het enkele stuk.

I. Sterkte en opstelling van de bediening. 1
II. Verrichtingen van de bediening 3
III. Behandeling van de richtmiddelen 5
a. opzetten en vizierkorrels 5
b. quadranten 11
c. richtvlakken 15
d. het opmeten van den terreinhoek met den vuurmond 16
IV. Afzonderlijke verrichtingen voor het vuur 17
a. van den stukscommandant 17
b. van den aftrekker bij niet snelvuurgeschut 29
c. van den lader 29
V. Afzonderlijke verrichtingen gedurende het vuur 30
a. van den stukscommandant 30
b. van den richter 37
c. van den sluitstukbediende 40
d. van den aftrekker 42
e. van den lader 44
f. van den aanzetter 48

VOORSCHRIFT OMTRENT DE KENNIS VAN HET REGLEMENT.

De officieren, de onderluitenants, de onderofficieren-instructeur en de sergeanten 1e klasse moeten het geheele reglement kunnen onderwijzen.

De reglementaire bediening bij het enkele stuk moet woordelijk worden gekend.

N.B. Voor zooverre dit reglement van toepassing is bij de kustcompagniën behoort het aldaar te worden opgevolgd.

HET ENKELE STUK

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Nr. 2 plaatst zich zoodanig, dat hij zoo spoedig mogelijk de projectielen tot vuren kan gereed maken.

De handlanger (12 cM. L/40) plaatst zich zoodanig, dat hij gemakkelijk de uitgeworpen hulzen kan opvangen.

Opm. Bij vuurmonden met schild dekt de bediening zich steeds zoo goed mogelijk achter het schild.

Is de vuurmond achter een dekking geplaatst, dan zitten de manschappen, telkens wanneer zij geen verrichtingen bij den vuurmond hebben, zoo dicht mogelijk tegen die dekking aan, c.q. in de dekkingsgeulen.

Wanneer dit met het oog op de veiligheid, bijv. bij het vuren in schuine richting of uit mortieren, onmogelijk is, wordt de opstelling naar omstandigheden gewijzigd.

Is er geen dekking aanwezig dan knielen zij ter hoogte van het sluitstuk, front naar het stuk.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

II. VERRICHTINGEN VAN DE BEDIENING.

3. *a. Niet snelvuurgeschut.*

De st.C. is in vele gevallen behulpzaam bij het richten.

Nr. 1 is richter.

Nr. 2 is sluitstukbediende, hulprichter en belast met het plaatsen en aftrekken van de pijpjes.

Nr. 3 is aanzetter en hulprichter.

Nr. 4 maakt de projectielen tot vuren gereed en is lader.

De st.C. zal bij de indeeling van de nummers rekening houden met de bijzondere geschiktheid voor eenige functie van de manschappen.

Nr. 3 behoeft geen kanonnier te zijn.

b. Snelvuurgeschut.

De st.C. is sluitstukbediende en aftrekker, (bij 12 cM. L/40 en 7,5 cM. L/40 alleen als de linker aftrekinrichting niet werkt) en is in vele gevallen behulpzaam bij het richten.

Nr. 1 is richter en bij 12 cM. L/40 en 7,5 cM. L/40 bovendien aftrekker.

Nr. 2 maakt de projectielen tot vuren gereed en is lader.

De handlanger (12 cM. L/40) is belast met het opvangen van de uitgeworpen hulzen.

De patroonaanvoerders zorgen voor den geregel-

den aanvoer van munitie; die bij 12 cM. L/40 zijn bovendien belast met het bedienen van de laadinrichting; één van hen is bij 7,5 cM. L/30 en L/35 tevens v.z.n. hulprichter.

De handlangers en patroonaanvoerders behoeven geen kanonniers te zijn.

III. BEHANDELING VAN DE RICHTMIDDELEN.

a. Opzetten en vizierkorrels.

4. *12 cM. L/40, 7,5 cM. L/40 en 7,5 cM. L/25 Nr. 2.*

Bij het plaatsen wordt de klemschroef op de vizierstang geplaatst (bij 12 cM. L/40 het blad verticaal) en deze in den vizierstangdrager geschoven tot de borst goed tegen den drager aanstuit, daarna de vizierkorrel geplaatst, en deze en de vizierstang met de klemschroeven vastgezet.

Bij 12 cM. L/40 en 7,5 cM. L/40 worden nu de verdeelingreepen ingebracht door ze in de sponning te schuiven tot de veerende pin grijpt in het gat van den verdeelingreep; door deze bij het inschuiven zoo dicht mogelijk bij het onderëinde der opzetstang aan te vatten, wordt het verbuigen voorkomen.

(Het uitnemen van de verdeelingreepen geschiedt met den opzetsleutel).

Vervolgens wordt de kop van de opzetstang over de vizierstang geschoven en de opzetstang in den opzetkoker geplaatst. Bij 7,5 cM. L/25 nr 2 moet hierbij de messingen bus op de verdeelstreep 6—2 (af te lezen langs den onderrand van de uitsnijding der ligplaats van de bus) worden gesteld, opdat bij geheel ingeschoven opzet de verdeelstreep nul op de goede plaats komt.

6400 M. en daardoor de richthoek grooter is dan 15°, dan wordt de pal van den bout, die het voetstuk met de opzetstang verbindt, ingedrukt en de kop met voetstuk voorovergeslagen. Het ondereinde van dien pal springt nu in eene uitsnijding van de opzetstang, waardoor de opzetkop wordt vastgezet.

De richthoek wordt nu afgelezen als boven; tot het aflezen van den afstand wordt het verschuifbare raam naar rechts verplaatst.

Bij directe richting worden bij 7,5 cM. L/35 zijdelingsche correcties gegeven door verschuiving van het richtblokje met vizierkeep over den dwarsarm (verdeeld van 0—90 met 45 als midden) en wordt de correctie afgelezen met behulp van de merkstreep onder de vizierkeep.

Voor de richting moet de totale stand op den dwarsarm worden gecommandeerd.

Bij indirecte richting wordt bij 7,5 cM. L/35 gericht met het richtvlak nr. 3.

Zoowel bij directe als indirecte richting worden bij 7,5 cM. L/30 zijdelingsche correcties gegeven door middel van de stelknop en trommelinrichting, waarop het woord „Hulprichtpunt''. De trommel met het woord „Norm. zijd. afw.'' wordt gesteld bij een richthoek beneden de 15° op 100 (dus de stand 100 op het onderste gedeelte van den opzetkop overeenkomende met de wijzerstreep), boven de 15° op 109 en wordt verder niet gebruikt.

Om op hooger of lager gelegen punten te kunnen richten wordt z.n. tusschen kijker en opzetkop het scharnierend tusschenstuk ingeschoven. Men zij er aan indachtig, dat bij directe richting dit tusschenstuk wordt afgenomen.

Bij het geven van afstand (richthoek) wordt bij 7,5 cM. L/30 tengevolge van den schuinen stand in verband met het gebogen zijn van de opzetstang ook de C. D. gegeven.

Bij 7,5 cM. L/35 heeft de opzetstang ook eenen schuinen stand. Er moet echter toch nog eene correctie worden toegepast (zie schootstafel).

Het stellen van den terreinhoekmeter gebeurt door het aantal graden te stellen op het huis (7,5 cM. L/35) of de trommel (7,5 cM. L/30), en het overblijvende aantal 1/20° te geven door middel van de verdeelingen op de stelschroef. Een terreinhoek nul komt overeen met een stand terreinhoekmeter van 5°. Voor het in rekening brengen van den terreinhoek wordt de stand van den terreinhoekmeter gecommandeerd.

Bij beide voormonden wordt de hoogterichting gegeven door terreinhoekmeterstand en afstand (OH. of richthoek) te stellen naar de bevolen gegevens, en daarna den vuurmond zooveel op of af te draaien, totdat de luchtbel inspeelt.

Alvorens tot deze richting over te gaan moet bij 7,5 cM. L/30 er voor worden gezorgd, dat de luchtbel der libel voor de uitschakeling van den invloed van den scheeven raderstand inspeelt.

6. *7,5 cM. L/25 No. 1.*

De opzetstang wordt, nadat de verdeelingreepen zijn geplaatst (op dezelfde wijze als bij 12 cM. L/40) in den koker geschoven.

De vizierkorrel wordt in het vizierkorreldraagstuk geplaatst en met de klemschroef vastgezet.

De afstand (OH.) wordt afgelezen langs den bovenkant van den opzetkoker, terwijl het aanbrengen van de zijdelingsche correctie en het geven van de hoogterichting geschieden als bij 7,5 cM. L/25 No. 2.

7. Ten einde bij de eerste richting de libelinrichtingen der opzetten te contrôleeren, worden deze laatsten geheel ingeschoven, de terreinhoekmeters op een terreinhoek nul gesteld en de vuurmond met een geregeld quadrant zuiver waterpas gesteld.

Speelt de luchtbel niet in, dan:

wordt bij 12 cM. L/40, 7,5 cM. L/40 en 7,5 cM. L/30 met den daarvoor bestemden sleutel de libelbuis op- of afgedraaid, totdat de luchtbel inspeelt;

worden bij 7,5 cM. L/35 de beide schroeven, waarmede de kast aan het draagstuk is bevestigd, losgeschroefd en wordt, door den kast naar voren of naar achteren te verplaatsen, de libel tot inspelen gebracht, waarna de schroeven weer worden aangedraaid.

Als regel wordt de hoogterichting bij 12 cM. L/40, 7,5 cM. L/40, L/35 en L/30 gegeven door middel van de afstandverdeeling op de verdeelinggreepen, nadat bij de vuurmonden op radaffuit is gezorgd, dat de raden ongeveer even hoog staan. Bij het vuren wordt steeds één opzet gereed gehouden voor G. en één voor GK. Bij overgang van G. op GK. of omgekeerd wordt de opzet verwisseld.

Indien kleinere verschillen moeten worden aangebracht dan mogelijk is met de afstandsverdeeling, dan worden deze gegeven door wijziging van den terreinhoekmeterstand.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

8. *12 cM. Hw. en Mr.*

Er is een linker- en een rechter vizierkorrel. Het richten over den linker vizierkorrel geeft bij den Hw. eene verplaatsing naar rechts van 240‰, bij den Mr. van 320‰.

Verder kan bij beide vuurmonden de dwarsarm van den opzet met de verdeelingen naar voren worden gekeerd.

b. Quadranten.

9. *Het quadrant voor 12 cM. en 7,5 cM. L/40.*

Dit quadrant wordt gebruikt bij 12 cM. L/40, 12 cM. Hw. en Mr. en 7,5 cM. L/40.

De richthoek wordt gesteld door den wijzer te verplaatsen, totdat de pijl op het stelblokje het opgegeven aantal graden aanwijst, en vervolgens de libel zooveel over den wijzer te schuiven, totdat de pijl op de libel het opgegeven aantal minuten aanwijst.

De terreinhoek wordt gesteld door met behulp van de noniusverdeeling het gecommandeerde aantal ‰ te stellen.

10. *De quadranten voor 10,5 cM. L/35, 7,5 cM. L/25 No. 1 en 2 en voor 7 cM. L.A.*

De afstand wordt gesteld door den verdeelden rand van den wijzer langs den grootsten boog te bewegen, totdat de verdeelstrepen op beide randen, welke de dracht in M. aangeven, overeenkomen.

De terreinhoek wordt gesteld door, rekening houdend met het + en — teeken, eerst het bevolen aantal heele en halve graden te laten overeenkomen met den nul van den nonius, en het overblijvende aantal 1/20° te geven met behulp van de noniusverdeeling. De graadverdeeling op den achterkant wordt gesteld door eerst het bevolen aantal heele en halve graden te laten overeenkomen met de nul van den nonius, en het overblijvende aantal 1/20° te geven met de noniusverdeeling.

11. De hoogterichting met de quadranten van p. 9 en 10 wordt gegeven door afstand (of richthoek) en terreinhoek te stellen naar de bevolen gegevens, en nadat bij vuurmonden op radaffuit is gezorgd, dat de raden ongeveer even hoog staan, het quadrant — met den terreinhoekmeter naar links — op het achterstuk van den vuurmond te plaatsen.

Het voetstuk moet daarbij evenwijdig loopen aan de zielas, waartoe op den vuurmond drie nokjes zijn aangebracht.

Vervolgens wordt de vuurmond op-, of afgedraaid, totdat de luchtbel inspeelt.

Bij 12 cM. L/40 en 7,5 cM. L/40 is het quadrant een reserverichtmiddel, en wordt bovendien gebruikt om de miswijzing van den libelopzet op te meten.

Wanneer bij vuurmonden voorzien van een quadrant met afstandsverdeeling kleinere verschillen moeten worden aangebracht dan mogelijk is met deze afstandsverdeeling moeten deze verschillen worden aangebracht door wijziging van den terreinhoek; de graadverdeeling op den achterkant van het quadrant

wordt alleen gebruikt bij 10,5 cM. L/35 boven de 7000 M.

12. De miswijzing van de quadranten van p. 9 en 10 wordt bepaald door het quadrant op een afstand (B) nul, en voor een terreinhoek nul te stellen, vervolgens het quadrant, met den terreinhoekmeter naar links, op den vuurmond te plaatsen, en dezen zooveel op- of af te draaien, totdat de luchtbel inspeelt. Daarna wordt het quadrant 180° omgedraaid en laat men, zonder den stand van den vuurmond te veranderen, de luchtbel weer inspelen met behulp van de inrichting voor het stellen van den terreinhoek. Het verschil met de nul door twee gedeeld, is de miswijzing; bij de quadranten bedoeld in p. 10 wordt het + en — in rekening gebracht als bij het stellen van den terreinhoek.

Deze quadranten kunnen niet worden geregeld; bij het commandeeren van den terreinhoek moet dus rekening worden gehouden met de miswijzing.

Van de batterij wordt van één quadrant op voorgenoemde wijze de miswijzing bepaald en worden de miswijzingen van de andere quadranten gevonden door vergelijking met dit quadrant.

13. *Het quadrant voor vestinggeschut.*

Het quadrant wordt gesteld door de libel zooveel te verplaatsen, dat het pijltje van den wijzer overeenkomt met het aantal heele en halve graden van den elevatiehoek, en vervolgens het resteerende aantal 1/20° te geven met de noniusverdeeling.

Met dit quadrant kunnen richthoek en terreinhoek

niet afzonderlijk worden gegeven. Het quadrant wordt dus gesteld op den elevatiehoek, d.i. de richthoek, verminderd of vermeerderd met den terreinhoek.

Elevatie wordt gegeven door den bevolen elevatiehoek te stellen, het quadrant op den vuurmond te plaatsen met de graadverdeeling naar links en de rechthoekzijde evenwijdig aan de zielas, waartoe op den vuurmond 3 nokjes of schroefjefs zijn aangebracht.

Vervolgens laat men den vuurmond op-, of afdraaien, totdat de luchtbel inspeelt.

Bij het geven van declinatie wordt gehandeld als voren, alleen wordt het quadrant met de graadverdeeling naar rechts op den vuurmond geplaatst.

Bij 7,5 cM. L/30 en 7,5 cM. L/35 is dit quadrant een reserverichtmiddel en wordt overigens gebruikt om de miswijzing van den libel- of kijkeropzet op te meten.

14. De miswijzing van het quadrant voor vestinggeschut wordt opgemeten door het op nul te stellen, het vervolgens op den vuurmond te plaatsen en dezen zooveel op- of af te draaien totdat de luchtbel inspeelt.

Daarna wordt het quadrant 180° omgedraaid, laat men, zonder den stand van den vuurmond te veranderen, de luchtbel weer inspelen door draaiing aan het quadrant en wordt de hoek afgelezen. De miswijzing is de helft van den afgelezen hoek.

Het quadrant wordt op deze miswijzing gesteld en daarna de vuurmond zooveel op of afgedraaid totdat de luchtbel inspeelt.

Vervolgens wordt het quadrant op nul gesteld en met den sleutel tot quadranten zoolang gedraaid aan de stift, die zich op het blokje nabij het draaipunt bevindt, totdat de luchtbel inspeelt.

Het quadrant is dan geregeld.

c. Richtvlakken.

15. *Het richtvlak No. 1.*

Om het te plaatsen wordt de drukschroef van het draagstuk losgedraaid en het richtvlak, met de nul naar achter gekeerd, op een van de kegelvormige tappen van het draagstuk geschoven en met den langen klembout vastgezet.

De verdeelde rand wordt nu op het oog horizontaal gesteld en daarna de drukschroef vastgedraaid.

Bij het afnemen wordt de lange klembout op een paar slagen na losgedraaid, daarna geeft men met de hand een paar slgen tegen den kop van den klembout om klemming van voetstuk en draagstuk op te heffen.

Om het richtvlak te stellen, wordt de excentriekpal omgelegd en de alhidade verschoven, tot de nul van de nonius ongeveer staat tegenover het aantal tientallen van den gecommandeerden richtvlakstand. Vervolgens wordt de wormschroef in werking gesteld, worden daarmede bedoelde verdeelstrepen tegenover elkander gebracht, en wordt daarna door middel van de noniusverdeeling het aantal eenheden gesteld.

Om te richten wordt de kijker duidelijk gesteld, de verdeelstrepen verticaal geplaatst en met streep 50 op het richtpunt gericht.

Alvorens in gebruik te worden gesteld bij de batterijen, moet de miswijzing van den kijker worden bepaald. Daartoe wordt met nagenoeg horizontalen vuurmond, ingeschoven opzet en C. nul op een duidelijk ver verwijderd punt gericht. Vervolgens wordt het richtvlak geplaatst, op het oog nagenoeg horizontaal en op den stand nul gesteld.

Naarmate het richtpunt zich links of recht van de verdeelstreep 50 bevindt, is de miswijzing — of +.

De waarde en het teeken van de miswijzing worden opgeschreven en in de kist tot richtvlakken nr. 1 geplakt.

16. *Het richtvlak No. 3.*

Bij het richten moet de vizierkorrel op den bovenkant van een van de scharnierende vizierkleppen steeds van den richter zijn afgekeerd.

d. Het opmeten van den terreinhoek met den vuurmond.

17. Is het mogelijk om op het doel direct te richten, dan kan de terreinhoek worden gevonden, door met ingeschoven opzet (bij de kanonnen met gebogen opzetstangen is zulks niet noodig) te richten op het doel, en daarna met den terreinhoekmeter c.q. met het quadrant, de helling van den vuurmond op te meten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

IV. AZONDERLIJKE VERRICHTINGEN VÓÓR HET VUUR.

a. Van den stukscommandant.

18. Hij zorgt, dat de noodige gereedschappen worden gehaald en op eene geschikte plaats worden geborgen of opgesteld. Het quadrantzakje bevestigt hij aan den gordel.

Hij gaat den toestand van het materieel na en ziet of er niets ontbreekt.

Bij 12 cM. L/40 overtuigt hij zich, dat het ondereinde van den voorklauw onder den klauwrand van het affuitdraagstuk grijpt.

Bij de bedding van 12 cM. L/40 en 7,5 cM. L/40 en 7,5 cM. L/25 nr. 1 gaat hij na of de moeren zoo vast mogelijk zijn aangehaald, waartoe de contramoeren een weinig moeten worden losgedraaid, en na het onderzoek weer worden vastgedraaid.

Hij zorgt, dat bij 7,5 cM. L/25 No. 1 het beweegbaar verhoogstuk en het schild worden opgericht.

Hij raadpleegt z.n. het geschutboekje.

Hij onderzoekt de regeling van het sluitstuk en van de schoprem en ziet de remcylinders na, laat de schoppen in den vuurstand en de richtspaken op de steunen plaatsen.

Hij zorgt dat de vuurmond nagenoeg waterpas wordt gesteld, steunende met het achterstuk op de stelschroef of op een steunhout, dan wel op andere wijze door het richttoestel in dien stand gehouden en

dat het kanon van 12 cM. L/40 in den laadstand wordt geplaatst (zie p. 36).

Hij zorgt, dat de wrijvende deelen van vuurmond en affuit worden geölied, dat de oliegaatjes steeds rium van olie zijn voorzien en door dopjes gesloten en de smeerdoppen van consistentvet zijn voorzien.

Hij zorgt dat de raden even hoog zijn geplaatst en dat bij 7,5 cM. L/30 de libel voor den scheeven radstand inspeelt.

Hij doet bij 7,5 cM. L.A. het zundgat uitvlammen.

Hij zorgt bij 10,5 cM. L/35. dat de drukmoer van de elevatieinrichting bij het vuren niet minder dan matig vast moet zijn aangedraaid.

19. *Het regelen van het sluitstuk bij niet snelvuurgeschut.*

Het regelen van het sluitstuk bestaat in het aanbrengen van zooveel regelingsplaten achter de afsluitplaat, dat eene behoorlijke gasdichte aansluiting tusschen plaat en ring wordt verkregen.

Eene opgave hiervan wordt gevonden in het geschutboekje.

Eene behoorlijke gasdichte afsluiting is verkregen, indien:

bij 12 cM. Hw. en bij 10,5 cM. L/35 bij zoover mogelijk, met eenige kracht (1) doorgedraaide kruk nog een kleine afstand tusschen de sluitstukdekplaat en de kraag van de sluitschroefbus overblijft;

bij de overige vuurmonden men de kruk met een weinigkrachtinspanning bijna 180° kan doordraaien, terwijl dan nog een kleine afstand tusschen de sluit-

(1) Bij lading No. 5 t/m 11 van 12 cM. Hw. met een weinig kracht inspanning.

stukdekplaat en den vuurmond overblijft. Bij 7 cM. L.A. kan dan tevens de pal overgelegd en bij 12 cM. Mr. de kruk worden afgenomen.

Om verwringen van den afsluitring tegen te gaan, moet het regelen geleidelijk geschieden, dus in het begin met minder regelingsplaten dan in het geschutboekje is vermeld.

Bij 12 cM. Hw. en bij 10,5 cM. L/35 zal het veelal noodig zijn bij het begin der regeling het sluitstuk nadat het voorzichtig is ingebracht met kracht door te drukken. Door herhaaldelijk het sluitstuk te openen en te sluiten zal blijken, dat het inbrengen meer en meer gemakkelijk gaat.

Na de regeling moet bij alle vuurmonden het inbrengen van het sluitstuk zonder al te veel krachtinspanning kunnen geschieden, zoodat slechts zeer zelden het gebruik van den aanzetter als hefboom of van den verlengkoker daarbij noodzakelijk mag zijn.

Als het sluitstuk goed is geregeld, onthoudt men, hoever de kruk of de hefboom is doorgedraaid.

Elke vuurmond heeft 4 stel regelingsplaten, gemerkt 1 t/m 4. De dikte van deze platen is nr. 1 0,15 mM.; nr. 2 0,25 mM.; nr. 0,5 mM.; nr. 4 0,7 mM.

Bij de kanonnen van 7 cM. L.A., welke van een mof zijn voorzien, wordt eene extra regelingsplaat gebruikt.

20. *Het verwisselen van den afsluitring en van de afsluitplaat.*

Het verwisselen van den afsluitring gaat steeds gepaard met het verwisselen van de afsluitplaat. Ring en plaat moeten dezelfde letter dragen.

De vuurmond wordt waterpas gesteld en de ligplaats van het sluitstuk met lappen belegd.

Het uitnemen van den afsluitring geschiedt met den uitnemer, waarbij men moet zorgen de kamer niet te beschadigen en den ring bij het uitvallen op te vangen.

De te plaatsen afsluitring wordt onderzocht, voornamelijk wordt nagegaan of zich op de gasafsluitende oppervlakken geen deuken of bramen bevinden.

De ligplaats en het ronde oppervlak van den ring worden gereinigd, tot zij volkomen glad zijn en daarna met een weinig machineolie bestreken. Vervolgens wordt de ring zoodanig geplaatst, dat de daarin aangebrachte vijlstreep overeenkomt met het kornagelgat, dat zich rechts in het voorvlak van de ligplaats voor de sluitwig bevindt. De afsluitring behoort daarna van zelf te blijven zitten en overal even ver buiten zijn ligplaats uit te steken; hem los inzetten en bevestigen in zijn ligplaats met behulp van het sluitstuk mag volstrekt niet geschieden. Na het plaatsen van den ring moeten de platte gasafsluitende vlakken van den ring ruim met machineolie worden ingesmeerd.

De ring wordt door een anderen vervangen, indien hij niet minstens 1 mM. buiten het voorvlak van de ligplaats voor de sluitwig uitsteekt. Blijft de ring los in zijne ligplaats, dan wordt hij uit den vuurmond genomen, de lading ingebracht, de ring opnieuw geplaatst, na het ronde oppervlak met machineolie te hebben besmeerd en wordt de vuurmond gesloten; na eenige schoten zit de ring dan meestal vast en werkt deze goed.

Kan men ook op deze wijze het gebrek niet verhelpen, dan klemt vermoedelijk de voorkant van den ring te veel in de ligplaats en moet hij worden verwisseld.

Om de afsluitplaat uit te nemen wordt het sluitstuk zoover uitgetrokken als noodig is om de afsluitplaat te kunnen uitnemen, waarna deze wordt uitgenomen.

Om een nieuwe afsluitplaat in het sluitstuk te plaatsen, wordt deze eerst op dezelfde wijze als de afsluitring onderzocht, daarna maakt men de ligplaats van de afsluitplaat goed schoon en legt de vooraf schoongemaakte plaat, nadat de afsluitende platte rand ruim met machineolie is bestreken, in de ligplaats, na te voren z.n. één of meer regelingsplaten te hebben ingebracht.

De plaat mag bij het inbrengen van het sluitstuk niet voorover vallen of schommelen.

Het sluitstuk wordt daarna voorzichtig vooruit gebracht en z.n. geregeld.

Na het inbrengen van het sluitstuk wordt de stuitingsschroef eerst geheel in- en daarna, een slag terug gedraaid, terwijl bij 7 cM. L.A. de zundgattap alvorens de sluitstukkruk om te draaien zoover wordt ingedraaid, dat het lijntje op den kop overeenkomt met de verticale lijn op het achtervlak van het lkanon.

21. *Het verwisselen van den zundgatafsluitring bij 7 cM. L.A.*

De zundgatafsluitring mag alleen worden verwisseld bij belangrijke uitbrandingen of indien hij in zijn ligplaats waggelt.

Het uitnemen geschieidt door middel van den uitnemer No. 3 en z.n. met behulp van den schroefsleutel tot 7 cM. A. No. 1.

Het plaatsen van eenen nieuwen zundgatafsluitring geschiedt als volgt:

Nadat de ring en zijne ligplaats goed schoongemaakt en met machineolie zijn ingesmeerd, wordt de ring met den scherpen kant naar onder in de ligplaats gebracht en met den vinger of met lichte slagen op een houten voorwerp goed aangedrukt. Het sluitstuk wordt hierop ingebracht en de zundgattap op de voorgeschreven wijze geplaatst (zie p. 20 laatste alinea).

22. *Het plaatsen van de schop in den vuurstand en in den marschstand.*

1. Bij 12 cM. Mr.

De staart van de affuit wordt gelicht en vervolgens de sluitbout uitgetrokken. De hierdoor neervallende schop wordt naar achteren en de staart er op gestreken, waarbij men zorgt, dat de stootwig op de schop steunt tegen den achterkant van den kop van den rembout en dat de gaten in de armen overeenkomen met den koker voor den sluitbout. Daarop wordt deze laatste weder ingestoken, gedraaid en door den ketting met spie bevestigd.

Om de schop in den marschstand te plaatsen wordt de affuit gelicht en vervolgens de sluitbout uitgetrokken. De hierdoor neervallende schop wordt naar voren gehaald en opgehangen in het lipplaatje onder aan den bodem van de affuit, waarbij men zorgt,

dat de gaten in de armen overeenkomen met die in de nokken van de zijwangen. Daarop wordt de sluitbout weder ingestoken, daarna gedraaid en met den ketting met spie bevestigd.

2. Bij 7,5 cM. L/35.

De kruk naar achteren omslaan, nadat men, aan het handvat trekkende, de opsluitnokken heeft vrijgemaakt. De staart van de affuit wordt gelicht, de schop tot tegen het steunblad omgeslagen en de kruk weer naar voren gebracht tot de opsluitnokken in hare ligplaatsen grijpen.

3. Bij 7,5 cM. L/30.

De richtboom wordt zoonoodig opgeslagen, het handvat een weinig naar links getrokken en daarna achterovergeslagen, waardoor de schop vrijkomt.

Vervolgens wordt de staart van de affuit gelicht, de schop tegen de zoolplaat omgeslagen en het handvat weer geheel naar voren gebracht.

N.B. Het plaatsen van de schop in den marschstand bij 7,5 cM. L/35 en L/30 geschiedt in omgekeerde volgorde.

23. *Het nazien van de hydraulische remmen.*

De remcylinders moeten gevuld zijn, hetgeen blijkt uit de aangebrachte zegels, bovendien mogen zij niet lekken.

Bij hydraulische schopremmen en beddingremmen overtuigt zich de st. C. dat:

1e. de sluitdop en de pakkingbusmof zoo vast mogelijk zijn aangedraaid;
2e. de zuigerstang van de beddingrem is gereinigd en met vet is ingesmeerd; om zulks te onderzoeken wordt de affuit z.n. achteruitgebracht;
3e. de pakkingdrukschroef niet te vast is aangedraaid.

24. *Regeling van de schoprem bij 12 cM. Hw.*

De remdrukschroef wordt met de hand zoo vast mogelijk aangedraaid, waardoor haar borst tegen het kokertje in het rembed drukt en een begin van voorspanning ontstaat. De stelmoer wordt nu door het oplichten van den stelring vrijgemaakt en zoodanig gesteld, dat er voldoende ruimte tusschen tap en stelmoer ontstaat voor het aandraaien van de drukschroef met den sleutel No. 4.

Ondanks het zoo vast mogelijk aandraaien met de hand kan het voorkomen dat de schotelveeren nog los zitten.

Dit wordt veroorzaakt doordat de schroef van het kokertje is uitgeloopen en het samenstel schroefkokertje drukt tegen den bodem van het verzink in het bronzen kussen. Het aandraaien van de remdrukschroef heeft dan slechts tot gevolg, dat tegen het verzink wordt gedrukt zonder dat de schotelveeren worden samengedrukt of dat bij forceeren, het kokertje over de schroefgangen van de schroef voor kokertjes wordt heengedrukt. Dientengevolge moet steeds deze vereischte voorspanning worden gecontrôleerd, door na te gaan of de schotelveeren met de hand nog kunnen worden verplaatst.

De ruimte tusschen tap en stelmoer zal in den regel 2 mM. worden genomen. Bij normale kleminrichting staat dan tevens de 0 verdeeling van de stelmoer tegenover de index van den tap. Hoe ver men de remdrukschroef moet aandraaien om terugloopen en weder vooruitbrengen van den vuurmond gelijk te maken en voornamelijk het heftig in batterij loopen tegen te gaan, hangt af van den bodem, waarin de schop steun vindt en van de sterkte van de remdrukveeren.

Bij het vuren wordt de schoprem verder geregeld.

Voor het eerste schot draait men als regel de remdrukschroef 2/8 aan en wacht een 3 tal schoten af, totdat de schop zich voldoende heeft ingegraven.

Bij de eerste schoten brengt de rem het stuk meestal te ver vooruit; zulks moet geen aanleiding geven tot aanhalen van de remdrukschroef; eerst na eenige schoten kan men tot regelen overgaan en met de remdrukschroef meer klemming geven, als de affuit te ver wordt vooruit gebracht, minder klemming, wanneer het in batterij loopen niet voldoende is.

Het met een schok in batterij loopen moet worden vermeden, aangezien de rem daaronder lijdt.

Z.n. worden de stopwiggen voor de raden geplaatst.

25. *Regeling van de schoprem bij 7 cM. L.A.*

De remdrukschroef wordt met de hand zoo vast mogelijk aangedraaid.

Daarna wordt de messingen steldop zoodanig gesteld, dat de verdeeling 0 tegenover of iets rechts

van de streep op den voorkant van den tap van het rembed komt. Hiertoe worden de schroefjes van den steldop los-, en na het stellen van den dop weder vastgedraaid.

Daarna wordt de remdrukschroef met den schroefsleutel aangedraaid, totdat de palring voor de eerste maal inspringt.

De remdrukschroef staat dan in haar normalen stand.

Hoe ver men de remdrukschroef moet aandraaien om terugloop en weder vooruitbrengen van den vuurmond gelijk te maken, hangt af van den bodem, waarin de schop steun vindt, en van de sterkte van de remdrukveeren.

Bij eene goede werking van de remdrukveeren is in den regel bij lossen grond één omdraaiing van de remdrukschroef (vaster) tot aan de verdeeling 2 voldoende; bij middelsoort grond wordt de stand op verdeeling 3, bij vasten grond op verdeeling 4 vereischt.

Voor het eerste schot draait men als regel de remdrukschroef aan tot de verdeeling 3 en wacht dan een drietal schoten af, totdat de schop zich voldoende heeft ingegraven.

Overigens als p. 24; er worden echter geene stopwiggen voor de raden geplaatst en voor het losdraaien van de remdrukschroef wordt eerst de palring neergedrukt (1).

(1) Het breken van de schopremveeren is geen reden tot verwisseling, zoolang de affuit nog behoorlijk terug- en weder in batterij loopt, ook al is de terugloop kleiner dan onder normale omstandigheden. Moet een gebroken veer worden gespannen, dan plaatst men de deelen zoo mogelijk met de gesloten uiteinden tegen elkaar.

26. *Het op- en afwinden van den vuurmond van 7,5 cM. L/25 No. 1.*

1. Opwinden.

De zwengels worden geplaatst, die met den gebogen arm rechts. Twee man winden de ketting op, totdat de halfcylindervormige uitdraaiïngen van het verhoogstuk geheel grijpen om de koppelas en daarbij de afgevlakte gedeelten aan de voorondereinden der beenen van het verhoogstuk geheel dragen op de afgevlakte voorbovenzijde van het staartstuk.

Met het draaiwiel voor de hoogterichting wordt de beweging van den vuurmond gevolgd.

De man bij den linkerzwengel houdt dezen tegen terwijl de rechterzwengel wordt afgenomen en op het rechteruiteinde van de koppelas wordt geplaatst. Daarna worden de koppelmoffen zoover van elkaar afgedraaid, dat zij geheel grijpen over de tot tappen samengevoegde borsten van verhoogstuk en staartstuk.

De linkerzwengel wordt nu zoover teruggedraaid, dat de roodgeverfde schakel van de patentketting komt tegenover het roode merkteeken op den binnenkant van de trommel van het windwerk.

Beide zwengels worden nu afgenomen.

Daarna wordt door middel van de twee sleutels met ketting de voorste opzetsteunstang aan de affuit bevestigd terwijl de achterste opzetsteunstang wordt gestrekt.

2. Afwinden.

De spieën van de opzetsteunstangen worden uitgetrokken, te beginnen met de achterste, waarna er op

moet worden gelet, dat de opzetkoker tot in zijn laagsten stand ten opzichte van de voorste opzetsteunstang zakt.

De steunstangen worden langzaam voorover neergelaten, totdat de geleistang op de zijwangen rust, waarbij de opzetkoker moet worden vastgehouden, om te voorkomen, dat de steunstangen voorover vallen.

De linker zwengel wordt op het uiteinde van de windas geplaatst, de ketting strak opgewonden en op den zwengel aangehouden.

De rechter zwengel wordt op het uiteinde van de koppelas geplaatst, de koppelmoffen worden losgedraaid, waarna de rechter zwengel wordt afgenomen en op het uiteinde van de as van het windwerk wordt geplaatst.

De vuurmond wordt nu regelmatig afgewonden totdat deze op den kanonsteun rust.

27. *Het plaatsen van de aftreklijn bij 12 cM. L/40.*

De rol wordt afgenomen de aftreklijn dubbel gevouwen van achteren naar voren door den arm gestoken, daarna om de rol gelegd en de rol weder geplaatst; vervolgens wordt de lijn met den messingen opsluitring opgesloten en de karabijnhaak in het trekkeroog gehaakt.

28. *Het plaatsen van den laadkoker bij 12 cM. L/40.*

Twee man nemen den laadkoker op en plaatsen dezen met de onderste tappen in de tappannen van den laadkokersteun, met de sleuf naar onderen.

b. Van den aftrekker bij niet snelvuurgeschut.

29. De aftrekker neemt de pijpjestasch, schuift deze met de passanten over het stooteinde van den gordel en draagt haar links voor tegen het lijf.

Hij steekt den pijpjesomslag tusschen den gordelriem.

Daarna voorziet hij zich van pijpjes en besmeert de schroefdraad der pijpjes No. 3 met olie.

Z.m. worden pijpjes No. 1 eerst passend gemaakt.

c. Van den lader.

30. Bij niet- snelvuurgeschut neemt hij z.n. de slagdoptasch met slagdopsleutel, schuift haar met de passanten over het schooteinde van den gordel en draagt haar voor tegen het lijf.

Daarna voorziet hij zich z.n. van slagdoppen en schokbuizen.

31. *Onderzoek van het projectiel.*

Hij gaat na of zich aan de koperen banden der projectielen en aan de verhooging der kartetsen geen bramen bevinden en neemt deze z.n. met een vijl weg.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

V. AFZONDERLIJKE VERRICHTINGEN GEDURENDE HET VUUR.

a. Van den stukscommandant.

32. De st. C. is verantwoordelijk voor de juiste bediening van zijn stuk. Elke beschadiging van het materieel en elke vertraging in de bediening, waarvan hij niet onmiddellijk de oorzaak kan wegnemen, rapporteert hij aan den sie. C.

Hij draagt zorg, dat de wrijvende deelen van vuurmond en affuit geregeld worden geölied, dat de oliegaatjes steeds ruim van olie en de smeerdoppen van consistentvet zijn voorzien.

Hij wijst den richter het richtpunt en het hulprichtpunt aan, z.n. door zelf te richten. Hij stelt het quadrant en plaatst dit op den vuurmond. Hij is den richter behulpzaam indien op een achterwaarts gelegen punt worde gericht, door het op- en neer schuiven van den opzet, het verplaatsen van het richtblokje en het op- of afdraaien van den vuurmond, waartoe hij van den richter aanwijzingen krijgt als $\frac{\text{op}}{\text{af}}$ ", „een weinig $\frac{\text{op}}{\text{af}}$ en halt". Bij 12 cM. Hw. draait hij den klemring vast. Hij helpt z.n. bij het verschuiven van den staart.

Hij doet de cos. voor zijn stuk en houdt aanteekening van de noodige gegevens voor het vuur.

Hij controleert steeds de T. en den schakelaarstand en van tijd tot tijd het vast aangedraaid zijn van

sluitdop, opsluitring of slagdop en controleert in het algemeen de richting en den stand der richtmiddelen.

Hij zorgt, dat maatregelen worden genomen tegen het beschadigen van de uitgeworpen hulzen, bijv. door een stuk sasak op de affuit of op de bedding te leggen.

Hij controleert het sluitstuk en neemt maatregelen bij gasontsnapping.

Hij controleert den terugloop van den vuurmond.

Hij neemt maatregelen bij het weigeren van eene patroon of een pijpje en bij hulsklemming.

Hij zorgt, dat bij nadering van vliegtuigen de bedieningsmanschappen zich zoo min mogelijk bewegen en niet naar boven zien.

33. *Onderzoek van het sluitstuk en maatregelen tegen gasontsnapping en uitbrandingen bij niet snelvuurgeschut.*

Nr. 2 onderzoekt of afsluitplaat en voorkant van het sluitstuk, nr. 1 onderzoekt of afsluitring en ligplaats voor de sluitwig beschadigd zijn. No. 1 en 2 gaan na of zich kenmerken van gasontsnapping dan wel uitbrandingen vertoonen.

Doen zich deze gebreken voor, dan melden zij dit aan den st. C. Deze gaat de oorzaak na.

Afhankelijk van de omstandigheden worden de afsluitende vlakken van plaat en ring schoongemaakt en met olie ingesmeerd of de beschadigde deelen verwisseld.

Gasontsnaping kan zich voordoen:

1. Tusschen afsluitplaat en ring.

Gasontsnapping is hierbij zichtbaar door den aanslag van buskruitslijm op den afsluitring, den rand der afsluitplaat en op het metaal rondom plaat en ring.

De oorzaak kan zijn te lichte regeling van het sluitstuk, dan wel beschadiging of verwringing van plaat en ring.

Daar het gedurende het vuur niet wenschelijk is den afsluitring of de afsluitplaat te verwisselen, moet steeds in de eerste plaats worden nagegaan of de gasontsnapping aan eerstgenoemde oorzaak is te wijten.

2. Tusschen afsluitplaat en sluitwig (Hw. en Mr. van 12 cM. en 10,5 cM. L/35).

Zoo hiertoe in een vuurpauze gelegenheid bestaat, moet worden nagegaan, of bij de bovengenoemde vuurmonden gasontsnapping heeft plaats gehad tusschen de afsluitplaat en de sluitwig. Deze zou een gevolg kunnen zijn van te geringe lengte van den zundgattap, zoodat diens voorvlak niet gelijk komt met het voorvlak van de sluitwig.

3. Tusschen afsluitring en zijn ligplaats.

Gasontsnapping is hierbij zichtbaar door den aanslag van buskruitlijm op den voorkant van de ligplaats van het sluitstuk, bij den omtrek van den ring.

4. Tusschen zundgattap en zundgatafsluitring (7 cM. L.A.).

Gasontsnapping is hierbij zichtbaar door den aanslag van buskruitslijm rondom de ligplaats van den zundgatafsluitring. Bij geringe gasontsnapping kan men den ring nog geruimen tijd gebruiken, zoo men slechts na elk schot de gleuf op het oppervlak der sluitwig met een weinig machineolie insmeert om het verharden van het buskruitlijm te voorkomen. Indien het gebrek grooter wordt moet de zundgatafsluitring worden verwisseld.

5. Tusschen zundgattap en pijpje No. 3.

Ontstaat gasontsnapping tusschen het pijpje en den zundgattap, dan tracht men het gebrek weg te nemen door reiniging van het zundgat en vooral van de borst, die den overgang tusschen de beide nauwste doorboringen van den zundgattap vormt en waartegen het pijpje aansluit. Gelukt dit niet, dan moet de zundgattap worden verwisseld hetgeen op de volgende wijze geschiedt:

Tot het uitnemen van den tap wordt het sluitstuk op een van de zijvlakken gelegd, de uitnemer No. 4 met het cylindrische gedeelte tegen de achterzijde van den tap geplaatst en deze door zachte slagen met een houten voorwerp op het wigvormige gedeelte van den uitnemer uitgedreven.

Tot het plaatsen van een zundgattap legt men het sluitstuk met het voorvlak bovenwaarts, reinigt tap en ligplaats geheel, besmeert daarna beiden met olie

en brengt dan den tap met de hand zoover mogelijk in zijne ligplaats, hierbij zorgende, dat de nok van den tap komt tegenover de insnijdingen in de ligplaats.

Vervolgens wordt de uitnemer met het cylindrische gedeelte op den tap geplaatst, waarna, door met een houten voorwerp zacht op het wigvormige gedeelte van den uitnemer te kloppen, de tap geheel wordt ingedreven.

Ontstaan er in de afsluitende platte deelen van plaat en ring uitbrandingen, hoe gering ook, bijv. ternauwernood voelbare indrukken of vlekken, dan moeten plaat en ring worden verwisseld.

In zeer dringende gevallen echter kan men dit desnoods uitstellen tot de uitbranding de buitenste groef van den ring heeft bereikt. Na het eindigen van het vuur moet de verwisseling echter in elk geval plaats hebben.

Tot het voorkomen van uitbrandingen moeten de aanrakingsvlakken van plaat en ring zorgvuldig worden schoongemaakt en ruim met machineolie ingesmeerd.

34. *Onderzoek van het sluitstuk en maatregelen tegen ontsnapping bij snelvuurgeschut.*

Aan het sluitstuk met zijne onderdeelen en hunne ligplaatsen mogen geene beschadigingen voorkomen.

Zoo noodig worden beschadigde deelen vervangen door de aanwezige verwisselstukken uit de kist voor onderdeelen en gereedschappen. Wanneer zich een hapering voordoet, wordt het sluitstuk v.z.n. uiteen genomen.

Gasontsnapping kan ontstaan doordat het gat in den voeringtap uitslijt. Verwisseling van den voeringtap is alsdan noodig.

35. *Het controleeren van den terugloop.*

De st. C. overtuigt zich, dat de vuurmond (vuurmond met affuit) niet te ver terugloopt, dan wel te kort of te heftig weder in batterij loopt (1).

Bij het snelvuurgeschut zijn op de wieg of op de affuit de normale en de maximum terugloop, die de rem toelaat, aangegeven door eene roode merkstreep waarbij respectievelijk de woorden „norm" en „max" zijn gesteld.

Bij 7,5 cM. L/35 is echter de terugloopleugte aan vrij belangrijke schommelingen onderhevig, uiteenloopende van 55 tot 80, zoodat de merkstreep „norm" slechts als een gemiddelde moet worden beschouwd; bij dezen vuurmond moet bovendien er op worden gelet, dat de geleivork niet tusschen de glijrichels klemt. Is dit wel het geval, dan kan dit gemakkelijk worden verholpen door de horizontale plaat van de schoprem aan de gewenschte zijde zooveel als noodig is te onderstoppen of, zoo mogelijk, aan de andere zijde dieper in te trappen.

Bij 7,5 cM. L/30 mag het kanon bij het in batterij loopen niet meer dan 5 cM. achterblijven.

---

(1) De radrem mag normaal niet worden aangedraaid; alleen wanneer het emplacement of andere omstandigheden het noodig maken, zal bedoeld aandraaien plaats hebben.

36. *Het plaatsen in den laadstand van het kanon van 12 cM. L/40.*

Het kanon staat in den laadstand wanneer de wijzer overeenkomt met de horizontale streep op het messingen plaatje, dat zich aan de achterzijde van den elevatieboog bevindt.

37. *Maatregelen te nemen bij het weigeren van een pijpje.*

Wanneer een pijpje weigert of vuur heeft gevat zonder de lading te ontsteken, telt de st. C. in de tijdmaat van den gewonen pas tot 75 alvorens den vuurmond te naderen. Het pijpje wordt dan behoedzaam uit het zundgat verwijderd.

38. *Maatregelen te nemen bij het weigeren van eene patroon.*

Als een patroon weigert, telt de st. C. bij 12 cM. L/40 en 7,5 cM. L/40 in de tijdmaat van den gewonen pas tot 75, licht de veiligheidsklink op, draait de kruk van het sluitstuk zoover naar links als voor het opnieuw spannen van de slagveer noodig is (hetgeen hoorbaar is door het inspringen van den tand van den spanhaak voor den tand van de slagpin), draait daarna de kruk naar rechts totdat de vuurmond is gesloten, en laat opnieuw afvuren.

Bij de overige vuurmonden wordt, na een weigering, nogmaals afgetrokken.

Weigert de patroon opnieuw, dan wordt bij alle vuurmonden tot 75 geteld, waarna wordt ontladen en nagegaan of de oorzaak van de weigering is de

afbrokkeling van de punt van de slagpin of het breken van de slagpinveer, z.n. worden deze deelen bij gesloten sluitstuk vervangen.

39. *Maatregelen te nemen bij hulsklemming.*

Wanneer bij het openen van den vuurmond de huls blijft klemmen, dan wordt deze met den wisscher uitgestooten.

b. Van den richter.

40. De richting is direct, wanneer door richting op het doel zelf tegelijk hoogte-, en zijdelingsche richting worden gegeven, en indirect indien op andere wijze te werk wordt gegaan.

41. *Het directe richten.*

De opzet wordt gesteld naar de bevolen gegevens. Over opzet en vizierkorrel, dan wel door den kijker (snijpunt van de kruisraden) wordt op het aangegeven punt van het doel gericht.

De richter geeft omtrent de verplaatsing van den staart aanwijzingen, zooals „$\frac{\text{rechts}}{\text{links}}$" „een weinig $\frac{\text{rechts}}{\text{links}}$" en „halt".

Bij de kan. van 7,5 cM. L/35 en L/30 moet aanvankelijk het kanon midden op de affuit staan (dus de wijzer voor de zijdelingsche verplaatsing op nul) en wordt zijdelings gericht door verschuiving van

den staart, totdat het nagenoeg in de richtlijn valt. Daarna wordt de richting verder volbracht door middel van het toestel voor de zijdelingsche richting (1).

Het scharnierend tusschenstuk bij 7,5 cM. L/30 mag niet worden gebruikt.

Bij GKVT., GKK. en K. vuur wordt steeds direct gericht.

42. *Het indirecte richten.*

1. Zijdelingsche richting.

Bij vuurmonden op radaffuit wordt het richtvlak, de richtkijker of de opzet op den bevolen stand gesteld. Daarna wordt op het richtpunt gericht (2).

Bij vuurmonden op affuit met cirkelrand wordt de affuit op den bevolen wijzerstand gesteld.

Bij gebruik van het richtvlak No. 1 zorgt hij, dat de verdeelde rand ongeveer waterpas staat, bij gebruik van het richtvlak No. 3 moet de vuurmond ongeveer horizontaal worden geplaatst.

De richtvlakken Nos. 1 en 3 en de opzet bij 12 cM. Hw. en Mr. worden, alvorens te vuren, afgenomen.

2. Hoogterichting.

Bij gebruik van den opzet met libelinrichting wor-

---

(1) Bij 7,5 cM. L/30 kan bij eene E. grooter dan 17½° de zijdelingsche richting uitsluitend worden gegeven door verplaatsing van den staart.

(2) Bij 7,5 cM. L/30 geschiedt de zijdelingsche richting òf na het geven van de hoogterichting, dan wel moet er worden nagericht na het geven van de hoogterichting.

den de afstand, OH. of R. en de terreinhoek op den bevolen stand gesteld, waarna de richter de luchtbel van de libel laat inspelen.

Bij gebruik van het quadrant laat de richter bij het door den St. Ct. gestelde quadrant, dat door hem op den vuurmond is geplaatst de luchtbel van de libel inspelen.

Het doen inspelen van de luchtbel geschiedt door middel van de toestellen voor de hoogterichting; deze worden behandeld door den richter, behalve wanneer bij 12 cM. Hw. en Mr., en z.n. ook bij andere vuurmonden, het richtpunt achterwaarts is gelegen. Alsdan worden door den richter aanwijzingen gegeven, zooals „$\frac{\text{op}}{\text{af}}$", „een weinig $\frac{\text{op}}{\text{af}}$" en „halt".

43. *Richting bij GKVT., GKK. of K. vuur.*

Er wordt direct gericht; bij geschut op radaffuit geven de hulprichters zelfstandig op het oog de zijdelingsche richting.

44. *Het stellen van den vuurmond in den laadstand.*

Voor 12 cM. L/40 zie p. 36.
Voor 12 cM. Hw. een weinig declinatie.
Voor 12 cM. Mr. de maximum declinatie.
Voor 10,5 cM. L/35 eene elevatie van minder dan 8°.

c. Van den sluitstukbediende.

45. *Openen van den vuurmond.*

1. Niet snelvuurgeschut.

Bij 12 cM. Hw. en Mr. en bij 10,5 cM. L/35 buigt men, alvorens den vuurmond te openen, den trekker van het pijpje krom in de uitholling van het sluitstuk, zoodanig dat deze niet meer buiten het achtervlak van het sluitstuk uitsteekt.

Bij 7 cM. L.A. wordt z.n. de pal achterover gelegd. Bij 12 cM. Mr. en bij 10,5 cM. L/35 wordt de sluitstukkruk geplaatst. Hierbij wordt aan den Mr. een zoo groot mogelijke declinatie gegeven.

Bij het openen van den vuurmond moet bij alle vuurmonden de kruk linksom worden gedraaid.

De verlengkoker of de aanzetter mag alleen met toestemming van den st. C. worden gebezigd.

Het sluitstuk wordt zoover mogelijk uitgetrokken. (Bij 10,5 cM. L/35, totdat de ketting gestrekt is. Aangezien de haak van den ketting gemakkelijk loslaat, moet deze steeds van een touwomwoeling zijn voorzien).

Bij geopend sluitstuk mag niet aan de kruk worden gedraaid, daar dit oorzaak kan zijn van onvolkomen sluiten en daardoor van ongelukken of van beschadigingen.

2. Snelvuurgeschut.

Alvorens het vuur begint wordt de snelknop of de grendel op „vuur" gesteld.

Het openen van het kanon bestaat in het zoover uitschroeven van het sluitstuk, dat de laadgaten van kanon en sluitstuk overeenkomen. De kruk wordt aangevat en met kracht linksom gedraaid.

(Bij 12 cM. L/40 en 7,5 cM. L/40 moet voor het eerste schot, de veiligheidsklink worden opgelicht).

Bij het laden moet de kruk van het sluitstuk worden tegengehouden, ten einde te beletten, dat bij het inbrengen van de patroon, deze den uitwerper naar voren drukt, waardoor het sluitstuk een weinig naar binnen komt en zoo het geheel inbrengen van de patroon belet.

46. *Het sluiten van den vuurmond.*

1. Niet snelvuurgeschut.

Op het zeggen: *„Sluit"* van nr. 4 wordt het sluitstuk zoover mogelijk in den vuurmond geschoven, waarbij de rechterkrukarm omhoog wordt gedrukt: bij alle vuurmonden wordt de kruk daarna rechtsom gedraaid, waarbij vooral moet worden toegezien, dat bij sluitstukken met sluitschroef, voorzien van eene sluitschroefbus, de pin van deze laatste dadelijk met de kruk mededraait (1).

Bij gesloten sluitstuk moeten al de schroefdraden der sluitschroef in de moerdraden van den vuurmond vatten en moeten bij 12 cM. Hw. en 10,5 cM.

(1) Indien de pin niet mededraait, moet worden getracht dit met de hand te bewerkstelligen. Gelukt dit evenmin dan wordt de kruk afgenomen en als hefboom gebruikt, waartoe de uitholling, welke zich in een van de uiteinden bevindt, over de pin wordt geschoven.

L/35 al de ringen van de sluitschroefbus binnen den vuurmond liggen. Ter voorkoming van beschadiging moet het sluitstuk met niet meer kracht dan noodig is in den vuurmond worden gebracht.

Bij 12 cM. Mr. wordt na het sluiten de sluitstukkruk afgenomen. Bij 10,5 cM. L/35 wordt de sluitstukkruk afgenomen, indien de te geven elevatie meer dan 8° bedraagt.

2. Snelvuurgeschut.

Op de aanwijzing „sluit" van nr. 2 wordt de kruk met kracht rechts omgedraaid.

d. Van den aftrekker.

47. *Het plaatsen van een pijpje No. 1.*

Het pijpje, met den trekker naar de linkerzijde, wordt zoo diep mogelijk in het zundgat geplaatst en met den knevel van het aftrektouw aangedrukt.

48. *Het plaatsen van een pijpje No. 3.*

Bevindt zich in het zundgat een ledige huls, zoo wordt deze na het openen van het sluitstuk met den pijpjesomslag uitgedraaid (nadat het aftrektouw is uitgehaakt); vervolgens wordt een nieuw pijpje met den pijpjesomslag zoo vast mogelijk in het zundgat geschroefd, waarbij men zorgt, dat de trekker niet buiten het achtervlak der wig uitsteekt.

49. *Het inhaken van het aftrektouw bij niet-snelvuurgeschut.*

Bij gebruik van pijpjes No. 3 wordt eerst de trekker geheel opgebogen.

Na het inhaken laat men het aftrektouw afhangen tusschen de zijwangen van de affuit of legt het neder en wacht geknield de waarschuwing af om zich tot aftrekken gereed te houden.

50. *Het afvuren.*

1. Niet snelvuurgeschut.

Op het Co. van den sie.C. „..... *stuk vuren*" of van den bij.C. „*vuren*" plaatst de aftrekker zich eerst in de houding tot afvuren gereed. Daartoe neemt hij den knevel van het aftrektouw in de volle rechterhand en plaatst zich, zoodra niemand zich meer bij het stuk bevindt, front makende naar voren, geknield en met gestrekten arm zoover achter en zijwaarts (bij 7 cM. L.A. alleen zijwaarts) van het stuk, dat het aftrektouw gestrekt is en vrij blijft van de richtspaak of de sluitstukkruk.

Op het Co. „*vuur*" van den st. C. doet hij door een krachtigen ruk naar zich toe het pijpje ontbranden, hangt het aftrektouw om of laat het los.

2. Snelvuurgeschut.

Op het Co. „*Vuur*" van den st. C. doet de aftrekker door een krachtigen ruk aan de aftreklijn of aan het aftrektouw de patroon ontsteken, waartoe

hij zich bij 7,5 cM. L/35 buiten de raden opstelt en knielt.

e. Van den lader.

51. *Het tot vuren gereed maken van patronen en projectielen.*

1. Tempeeren.

Z.n. wordt het metaalverkapsel afgenomen en de veiligheidspin uitgetrokken (1).

Bij het snelvuurgeschut en bij 10,5 cM. L/35 wordt met den tempeersleutel, bij de overige vuurmonden met de hand getempeerd. Z.n. wordt daarna de sluitdop of opsluitring zoo vast mogelijk met den tempeersleutel aangedraaid.

Teneinde zoo snel mogelijk met het laden aan te kunnen vangen, dient de lader steeds acht te slaan op het Co. van den sie.C., om nog vóór het co. van den st. C. reeds met het tempeeren te beginnen.

2. Bijzondere verrichtingen bij niet snelvuurgeschut.

Bij de GK. van 12 cM. Hw. en Mr. wordt na het tempeeren de kurken stop afgenomen en de slagdop, nadat beide veiligheidspinnen zijn uitgetrokken, met de hand zoo vast mogelijk aangedraaid.

Bij Gew. Gr. uitgezonderd die van 12 cM. Hw. en

(1) Ten einde oponthoud bij het vuren te voorkomen wordt reeds te voren de ring vrij van het schroefje gemaakt.

Mr. wordt de vervoerdop met den slagdop verwisseld en deze met de hand (bij 10,5 cM. L/35 met den slagdopsleutel) zoo vast mogelijk aangedraaid. Bij 12 cM. Hw. en Mr. wordt de buisgatschroef met de schokbuis verwisseld nadat de veiligheidspin is uitgetrokken en deze met den tempeersleutel zoo vast mogelijk aangedraaid.

Bij de St. G. wordt de schakelaar in den bevolen stand gesteld.

52. *Het laden van den vuurmond.*

1. Niet snelvuurgeschut.

Het laden van den vuurmond bestaat in het inbrengen van het projectiel door den lader (1), waarna het z.n. wordt aangezet (zie p. 57) door den aanzetter. Vervolgens brengt de lader de kardoes in, welke bij gebruik van pijpjes No. 1 daarna wordt doorgestoken (zie p. 58).

2. Snelvuurgeschut.

Het laden van den vuurmond bestaat uit het inbrengen van de patroon.

53. *Het inbrengen van het projectiel en van de kardoes en het inbrengen van de patroon.*

1. Het projectiel.

Nadat de st. C. de T. of den schakelaarstand heeft gecontroleerd, wordt het projectiel met den bodem of het handvat naar achteren geheel in den vuurmond

(1) Nadat bij 10,5 cM. L/35 eerst de laadkoker is ingebracht.

geschoven en zoo noodig met de hand tegengehouden, totdat de aanzetter er tegenaan is gebracht.

De kartetsen worden steeds behoedzaam ingebracht zonder aanzetten totdat zij stuiten, z.n. met gebruik van den aanzetter.

2. De kardoes.

De lader neemt uit den kardoeskoker, welke (gedragen aan den arm) tegelijkertijd met het projectiel wordt medegenomen, eene kardoes, brengt deze zoover in de kamer tot de achterkant gelijk komt met dien van van den afsluitring en zegt daarna *„Sluit"*.

Bij 10,5 cM. L/35 maakt hij zoo noodig gebruik van den aanzetter.

Bij alle vuurmonden zorgt hij, dat de onstekingslading van de kardoes tegenover het zundgat komt, waartoe bij alle kardoezen van 12 cM. Mr. het merk steeds naar voren gekeerd moet zijn en bij de kardoezen No. 5 t/m 10 van 12 cM. Mr. het latje tegen den projectielbodem moet steunen.

De kardoes mag eerst uit den koker worden genomen even voor het oogenblik, dat ze in den vuurmond wordt gebracht. De kardoeskoker blijft dus tot zoolang gesloten.

Bij 12 cM. Mr. draagt de lader zorg, dat in den kardoeskoker steeds kardoezen aanwezig zijn; bij de overige vuurmonden wordt zoo spoedig mogelijk eene nieuwe kardoes in den koker gebracht.

3. De patroon.

Nadat de st. C. de T. heeft gecontroleerd wordt de

patroon in het kanon gebracht totdat de rand van de huls tegen den achterkant van den uitwerper aandrukt, waarna *„Sluit"* wordt gezegd.

Behalve bij 12 cM. L/40 houdt, om het terugglijden van de patroon bij groote elevatiën te beletten, de lader de tot een vuist gemaakte hand tegen de huls gedrukt en laat deze hand door het sluitstuk wegdrukken.

Het kan voorkomen, dat een patroon moeilijk is in te brengen doordat de huls gedeukt of misvormd is. In dit geval moet de patroon worden verwijderd door het sluitstuk met kracht te openen om te trachten de patroon door middel van den uitwerper uit de kamer te verwijderen.

Is de patroon nog niet zoo ver in de kamer, dat de uitwerper op den bodemrand kan werken, dan moet zij met de hand worden verwijderd, zoo noodig, door met den wisscher de patroon zacht naar achteren te drukken.

54. *Het ontladen van den vuurmond.*

1. Niet snelvuurgeschut.

Indien de vuurmond is geladen met G. GK. of Bp. mag er niet worden ontladen.

Indien geladen is met K. wordt de vuurmond geopend en worden de K., de kardoes en het pijpje uitgenomen.

2. Snelvuurgeschut.

Het sluitstuk wordt langzaam geopend en de pa-

troon voorzichtig uitgenomen, bij 12 cM. L/40, nadat de vuurmond in den laadstand is gebracht, in den laadkoker geschoven, deze omgeklapt en de patroon uitgenomen.

Daarna wordt de vuurmond gesloten en bij 12 cM. L/40 en 7,5 cM. L/40 afgetrokken.

55. *Dragen van de projectielen.*

De projectielen (patronen) worden zoodanig gedragen, dat de st. C. z.n. de T. of den schakelaarstand kan controleeren.

f. Van den aanzetter.

56. *Inbrengen en uitnemen van den laadkoker bij 10,5 cM. L/35.*

De aanzetter brengt den laadkoker in den vuurmond en doet de vleugels op de steunen rusten. Na het inbrengen van de kardoes neemt hij den laadkoker uit.

57. *Aanzetten van het projectiel.*

Gn., GKn. en Bpn. worden na het inbrengen met kracht aangezet, door den aanzetter tegen het projectiel te plaatsen en hem met kracht naar voren te brengen.

De aanzetter stelt zich daartoe bijtijds gereed.

Bij 7 cM. L.A. wordt de stang van den aanzetter tegen het projectiel geplaatst (1).

Bij 12 cM. Hw. en Mr. worden na het aanzetten een

(1) De spie v/d aanzetter van 7 c.M. L. A. wordt alleen gebruikt bij het doen van losse schoten.

drietal forsche slagen met den houten handhamer gegeven op den, tegen het projectiel geplaatsten, aanzetter.

Het aanzetten van het projectiel en het terugtrekken van den aanzetter moeten geschieden in de richting van de ziclas, daar de afsluitring anders kan worden losgestooten.

58. *Doorsteken van de kardoes.*

Bij het gebruik van pijpjes No. 1 wordt, na het sluiten, de kardoes met de ruimnaald doorgestoken.

g. Van de hulprichters.

59. *Het verplaatsen van den staart.*

De hulprichters verplaatsen den staart door middel van richtboom, richtspaak of handspaken op aanwijzing van den richter.

60. *Verbetering van den stand van de wiggen.*

De wiggen worden in het verlengde van de raden en met den voorkant zoover achter het steunpunt van de raden gelegd, dat de vuurmond na het schot in batterij terugloopt, echter met niet te veel kracht. Bij 12 cM. Hw. moeten bij de kleine ladingen de wiggen tegen den radband worden geplaatst.

Bij 10,5 cM. L/35 op radaffuit wordt de linkerwig zoo dicht achter het steunpunt van het rad geplaatst als de linker geleirichel op de bedding toelaat, waarbij het vooreinde van de wig midden achter het rad

moet komen en de rechter wig 3 dM. meer achterwaarts dan de linker. Het achteruitschuiven der wiggen wordt bij dezen vuurmond voorkomen, door daarachter een flinken spijker in de bedding te slaan.

De plaats van de wiggen achter de steunpunten van de raden is overigens afhankelijk van den toestand van de bedding, de gladheid van de wiggen en de grootte van de lading; bij de eerste schoten moet daarom de juiste afstand achter de raden worden bepaald en op de bedding met een krijtstreep worden aangegeven.

Het verdient aanbeveling om de wig, geplaatst aan de zijde van de bedding tegenovergesteld aan die, waarheen de vuurmond zich verplaatst, tijdelijk iets terug te trekken.

Bij natte beddingen kan de terugloop worden beperkt door het strooien van zand achter den staart der affuit of op de wiggen.

h. Van den handlanger.

61. De handlanger is belast met het opvangen van de uitgeworpen hulzen bij 12 cM. L/40.

j. Van de patroonaanvoerders.

62. *Halen en aanvoeren van de patronen.*

De patronen worden uit het verbruiksmagazijn of uit de nissen gehaald en naar den lader gebracht.

Bij 12 cM. L/40 worden de patronen in de munitiewagentjes tot aan de laadinrichting gereden.

De patronen worden voorzichtig behandeld, ten einde het ontstaan van deuken in de hulzen te voorkomen.

63. *Plaatsen van den laadkoker in den laadstand.*

Een patroon wordt in den laadkoker gebracht, deze éénmaal omgeklapt en, zoodra de huls van het vorige schot is uitgeworpen, nog eens.

Nadat de patroon is ingebracht, wordt de laadkoker weer omgeklapt waarbij de pal wordt teruggedrukt, de laadkoker van een nieuwe patroon wordt voorzien en daarna in den verticalen stand wordt teruggebracht.

Wanneer het kanon van 12 cM. L/40 in den uitersten stand op het emplacement staat, kan geen gebruik worden gemaakt van den laadkoker en moet met handen worden geladen.

64. *Behulpzaam bij het richten.*

Bij 7,5 cM. L/30 en L/35 zijn de patroonaanvoerders z.n. behulpzaam bij het verplaatsen van den staart.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

VI. VERRICHTINGEN NA HET VUUR.

65. *Maatregelen bij vuurpauzen en ophouden van het vuren.*

1. Bij vuurpauze.

De eenmaal begonnen lading wordt volbracht en het sluitstuk gesloten.

Is de vuurmond niet geladen, dan wordt deze gericht, bij niet snelvuurgeschut het sluitstuk ingeschoven, doch niet gesloten, terwijl bij snelvuurgeschut het sluitstuk open blijft.

Is de vuurmond geladen, dan wordt deze gericht, bij niet snelvuurgeschut het aftrektouw uitgehaakt en bij snelvuurgeschut de stelknop of de grendel op rust gesteld.

2. Bij het ophouden van het vuur.

Bij niet- snelvuurgeschut wordt, indien de vuurmond is geladen met G., GK. of Bp. afgevuurd op co. van den B. C., bij snelvuurgeschut en indien met K. is geladen, wordt ontladen.

Daarna wordt een geoliede wisscher eenige malen door de ziel gehaald en zoo kort mogelijk voor het weder openen van het vuur de overtollige olie verwijderd met een om den wisscher gewikkelden schoonen lap.

Het sluitstuk, de afsluitplaat, het laadgat, bij 7 cM. L.A. de zundgattap, en bovendien het achtervlak van den afsluitring worden onmiddellijk schoon gemaakt; daarna worden zij met machineolie ingesmeerd.

De schoppen worden z.n. in den marschstand geplaatst.

Indien niet is geladen en het noodig is den vuurmond te laten afkoelen, wordt de vuurmond geopend. Overigens wordt deze bij snelvuurgeschut gesloten terwijl bij niet snelvuurgeschut. het sluitstuk wordt ingeschoven zonder het geheel te sluiten.

Het nitroglycerinebuskruit No. 2 dat bij 12 cM. L/40 wordt gebruikt, laat na het schot in het getrokken voorste gedeelte der ziel een donker kruitslijm achter, dat een fijne, harde, prikkelige korst vormt. Deze korst laat zich door uitwasschen en machineolie niet altijd volkomen verwijderen.

Het is daarom raadzaam de ziel van de kanonnen van 12 cM. L/40 na het schieten dadelijk met een mengsel van gelijke deelen petroleum en terpentijn goed schoon te maken.

66. *Het schoonmaken van den vuurmond.*

Dit wordt gelast door den B. C.

De ziel wordt ruim met machineolie ingesmeerd en na eenige uren wordt het kanon uitgewasschen.

Voor het uitwasschen wordt zoetwater of z.n. warm zeepsop (½ K.G. gele zeep op een emmer water) gebruikt.

Aan den vuurmond wordt eenige elevatie gegeven, het sluitstuk gesloten, nadat in de kamer een prop

van poetslappen is aangebracht om het uitstroomen van water te beletten en een gedeelte van het water door de monding in de ziel gegoten. Vervolgens wischt men met een wisscher, waarvan de klos met lappen is omwoeld en verwijdert het water door aan den vuurmond declinatie te geven of wel door de monding te dompen. De wassching wordt zoo dikwijls herhaald, totdat het uitstroomende water niet meer door buskruitslijm is zwart gekleurd. Vervolgens wordt met schoon water nagewasschen.

Na het uitwasschen wordt de ziel onmiddellijk met een wisscher drooggemaakt. De klos wordt daartoe met schoone en droge lappen omwoeld, zoodat hij slechts met moeite voor en achteruit in de ziel kan worden bewogen. Dit laatste is noodzakelijk, daar anders de hoeken van de trekken niet droog worden. Door bij het wisschen eenige malen de lappen te vernieuwen, wordt het vocht geheel uit de ziel verwijderd.

Na het droogmaken wordt de ziel g e o l i e d.

Daartoe wordt een met machine-olie doortrokken lap om den klos van den wisscher gewikkeld en deze zoo lang heen en weer bewogen, tot geen enkel plekje van de ziel meer droog is.

Bij het schoonmaken van het sluitstuk kunnen de onderdeelen, behalve de veeren, zoo noodig met zeepwater worden afgewasschen en met lappen en zachte poetshoutjes worden gedroogd en ingevet met geweervet (snelvuurgeschut) of machineolie (niet snelvuurgeschut).

67. *Het opbergen van de munitie.*

Bij de overgebleven projectielen en patronen wor-

den z.n. de ingeschroefde slagdoppen of schokbuizen vervangen door de vervoerdoppen. De kurken stoppen, buisgatschroeven en veiligheidspinnen worden weder aangebracht, de GKn. weder op 0 getempeerd, terwijl bij de St. Gn. voor 12 cM. Hw. en Mr. A. en voor 10,5 cM. L/35 de schakelaar op „veilig" wordt gesteld.

De munitie wordt in de nissen, munitiekisten enz. geborgen of zooveel mogelijk gedekt opgesteld, nadat de GKn. z.n. opnieuw van metaalverkapsels zijn voorzien.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

VII. REGLEMENTAIRE BEDIENING.

68. *Eerste schot.*

1. Niet snelvuurgeschut.

co. ..... (1)	Nr. 2 opent den vuurmond en plaatst z.n. een pijpje No. 3.
co. *Tempeering*	
co. *Laadt.*	De vuurmond wordt geladen door nrs. 3 en 4 nr. 2 sluit den vuurmond.
cos. voor de richting.	
Afstand	Nr. 1 (en c.q. de st. C.) stelt gedurende het laden de richtmiddelen.
Opzethoogte	
Richthoek	
Terreinhoek	Nr. 1 richt na afloop van het laden den vuurmond met behulp van de hulprichters.
Elevatie	
Stand dwarsarm	
Richtvlakstand	
Wijzerstand	Nr. 2 plaatst na de richting z.n. een pijpje No. 1 en haakt het aftrektouw in.
	Indien wordt gericht op een bewegend doel geschiedt deze laatste verrichting reeds, terwijl er nog wordt doorgericht.

(1) Projectielsoort.

co. van den sie. C."	Nr. 1 neemt z.n. opzet of
stuk vuren"	richtvlak af. Nr. 2 plaatst zich in de houding tot afvuren gereed.
co. *Vuur.*	Nr. 2 trekt af.
	Na afgaan van het schot opent nr. 2 den vuurmond. Bij gebruik van pijpjes No. 3 draait hij het verschoten pijpje uit en een nieuw pijpje in.
	Het sluitstuk, met diens ligplaats, de afsluitplaat en de afsluitring worden onderzocht.
	Nr. 1 verwijdert z.n. de overblijfselen van de lading.

2. Snelvuurgeschut.

co. ..... (1)	De st. C. opent den vuurmond.
co. *Tempeering*	De vuurmond wordt geladen door nr. 2.
co. *Laadt.*	De st. C. sluit den vuurmond.
cos. voor de richting.	
Afstand.	Nr. 1 (en c.q. de st. C.)
Opzethoogte.	stelt de richtmiddelen.

(1) Projectielsoort.

Richthoek. *Terreinhoek.* *Elevatie.* *Stand dwarsarm.* *Richtvlakstand.* *Wijzerstand.*	Nr. 1 richt den vuurmond z.n. met behulp van de hulprichters.
co. *Vuur.*	De st. C. (c.q. nr. 1) trekt af. Bij het directe richten op bewegende doelen wordt zonder voorafgaand co. afgetrokken, zoodra de richting is voltooid en het oogenblik daartoe gunstig is. Na het afgaan van het schot opent de st. C. den vuurmond en onderzoekt het sluitstuk. Bij 12 cM. L/40 vangt de handlanger de uitgeworpen huls op.

69. *Volgende schoten.*

co. *Laadt.* (Indien de projectielsoort en de gegevens voor de richting veranderen, deze opnieuw commandeeren).	Er wordt gehandeld als voren. Indien het co. „*Laadt*" niet onmiddellijk volgt na het afgaan van het schot moet reeds v.z.m. worden gericht.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

co. *Ontladen.*	Er wordt ontladen.
co. *Houdt op = Vuur.*	Het vuur wordt gestaakt.
co. *Opent = Vuur.*	Het vuur wordt heropend.

70. *Niet voltallige bediening.*

De navolgende functiën worden door één man verricht.

a. Niet snelvuurgeschut.

Bij ontbreken van:
1 man — st. C. en nr. 1.
2 „ — st. C. en nr. 1; nrs. 2 en 3.
3 „ — st. C., nrs. 1, 2 en 3.

b. Snelvuurgeschut.

1 man — st. C. en nr. 1.
2 „ — st. C., nrs. 1 en 2
den handlanger — handlanger en patroonaanvoerder.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

VIII. BIJZONDERE BEPALINGEN.

a. Werkdadig vuren in vredestijd.

71. Bij het vuren met St. G. met 12 cM. L/40 moet de bediening zich tegen de uitwerking van een in het voorste gedeelte van de ziel springende St. G. dekken door te zorgen geheel achter het schild te blijven voor zoover zij zich op het platform bevindt en voor zoover zij zich niet op het platform bevindt, door even voor het afgaan van het schot onder het midden van het platform te gaan zitten en daar te blijven tot het schot is gevallen.

Indien voor de eerste maal wordt gevuurd van eene bedding van 12 cM. L/40, 7,5 cM. L/40 of 7,5 cM. L/25 No. 1, zal na het 1e 4e en 10e schot worden gecontroleerd of de moeren op de bedding nog vast genoeg zijn aangehaald.

Bij 12 cM. Hw. en Mr. behooren de manschappen zich zoo mogelijk achter een scherfweer te dekken tegen de terugvliegende scherven van het eigen vuur, wanneer wordt gevuurd.

1. met St. G. voorzien van een schokbuis No. 8 O.M. op alle afstanden;
2. met St. G. voorzien van een schokbuis No. 8 N.M. op afstanden kleiner dan 600 M.
3. met Gew. G. bij 12 cM. M. Hw. voor alle ladingen kleiner dan No. 1, op afstanden van 300 M. en minder.

(Sub 1 tegen springers, sub 2 en 3 tegen scherven van den aanslag).

Bij het snelvuurgeschut wordt bij alle vuurmonden een handlanger ingedeeld, ten einde de uitgeworpen hulzen te kunnen opvangen.

Ten einde de hulzen niet te beschadigen, opent men den vuurmond slechts met zooveel kracht als noodig is om de huls te kunnen opvangen.

72. Bij niet-snelvuurgeschut zal vóór het opdraaien van slagdoppen tot schokbuizen de lader nagaan, of de vervoerdop niet in aanraking is geweest met de punt van de naald en of de buis in orde is. Dit laatste onderzoekt hij ook vóór het plaatsen van de schokbuis voor 12 cM. Hw. en Mr. Is een indruk op den vervoerdop zichtbaar of de buis niet in orde, dan mag deze niet worden gebezigd.

73. Na afloop van het vuur worden de schoprem̃en bij 12 cM. Hw. en 7 cM. L. A. uiteengenomen, schoongemaakt, ingevet en weder aangebracht.

De hydraulische beddingremmen en hydraulische schopremmen worden afgenomen, schoongemaakt, ingevet en opgeborgen. De gereedschappen worden geborgen en de laadkoker, aftreklijn en richtmiddelen afgenomen en geborgen.

De vuurmonden worden zoodanig met presennings of dekkleeden ingedekt, dat zij goed beschermd zijn tegen den regen dan wel in remises geplaatst.

De schoppen worden in den marschstand geplaatst.

Bij vuurmonden op radaffuit worden de raden en de staart op zwalpen geplaatst en wordt het achterstuk z.n. gesteund door een steunhout.

Bij 7,5 cM. L/25 No. 1 wordt het beweegbaar verhoogstuk gestreken.

74. De overgebleven munitiën worden, nadat de GKn. z.n. van metaalverkapsels zijn voorzien, ingeleverd.

75. De st. C. gaat den toestand van het materieel na, en rapporteert daaromtrent aan den sie. C.

76. De vuurmonden en affuiten worden onmiddellijk schoongemaakt.

b. Losse schoten.

77. De losse schoten worden onderscheiden in:
a. saluutschoten;
b. schoten bij manoeuvres en oefeningen.

78. De saluutschoten kunnen worden afgegeven uit 7 cM. L. A. (1).
De bediening geschiedt als bij de reglementaire bediening is vermeld, met uitzondering, dat hierbij niet wordt gericht, de hoogste elevatie wordt gegeven, de kardoes niet wordt doorgestoken, de aanwezige overblijfselen van den kardoeszak met de hand in den gereedstaanden emmer met water worden geworpen, na elk schot tweemaal met een natten wisscher wordt gewischt en men zich voor het inbrengen van eene nieuwe kardoes overtuigt, dat zich geen enkel overblijfsel van den vorigen kardoeszak meer in den vuurmond noch in de ruimte tusschen den afsluitring en zijne ligplaats bevindt. (Voor saluutschoten worden steeds salpeterkruitkardoezen gebezigd).

(1) Tevens uit 7 cM. K. A.

Met 12 cM. Hw. en Mr. en met 7,5 cM. L/35, L/30 en L/25 en 7 cM. L. A. kunnen bij manoeuvres en oefeningen losse schoten worden afgegeven.

Voor deze schoten worden steeds rookzwakke kardoezen, dan wel patroonhulzen, gevuld met rookzwak kruit gebezigd.

De bediening heeft plaats als bij de reglementaire bediening is vermeld, behalve dat bij niet snelvuurgeschut in plaats van een projectiel een kanonprop wordt ingebracht.

Bij 7 cM. L. A. wordt de kanonprop zoover aangezet tot de nokken aan de stang van den aanzetter tegen het achtervlak van het achterstuk komen.

(De lidistaafjes worden gewoonlijk tot op 20 à 25 M., de katoenen propzak en het kardoespapier soms tot op 40 à 50 M. door den luchtdruk weggeslingerd).

Bij het snelvuurgeschut moet na elke 10 schoten de zwarte aanslag op het sluitstuk en in de kamer met een met olie doortrokken lap worden weggeveegd en daags na het vuur door krachtig wisschen eventueele uitslag van schellakvernis worden verwijderd.

c. Exercitiën.

79. 1. *Niet snelvuurgeschut.*

In plaats van scherpe munitie wordt exercitiemunitie gebruikt; de buizen der exercitieprojectielen moeten steeds het verwisselen van vervoerdop met slagdop (gevuld met onschadelijke stof) en het tempeeren toelaten.

Het pijpje No. 1 wordt vervangen door het exercitiepijpje No. 1, het pijpje No. 3 door het exercitiepijpje No. 2 met bijbehoorenden exercitiezundgattap, met dien verstande dat voor oefening van de recruten en bij den batterijdienst zooveel mogelijk gebruik zal worden gemaakt van pijpjes No. 1 en No. 3.

De lading wordt steeds gedeeltelijk ingebracht, weder uitgenomen en geborgen.

Na iedere bediening wordt de vuurmond uit de richting gebracht.

2. *Snelvuurgeschut.*

Inplaats van scherpe patronen worden exercitiepatronen gebruikt; de buizen der granaatkartetspatronen moeten het tempeeren toelaten.

Daar het sluitstuk bij het openen en sluiten even-wel slijt of al dan niet wordt geladen, mag gedurende de exercitie de vuurmond niet meer worden geopend dan noodig is, om dit aan de bediening te leeren, waarbij dan tevens een patroonhuls kan worden ingebracht.

Bij 7,5 cM. L/35, L/30 en L/25 wordt bij het aftrekken de slagveer niet gespannen.

Bij de exercitie is de geheele veiligheidsinrichting bij 12 cM. L/40 en 7,5 cM. L/40 afgenomen en opgeborgen.

Bij 7,5 cM. L/35 wordt na iedere bediening de vuurmond uit de richting gebracht, echter zoodanig, dat als regel kan worden gericht uitsluitend met het toestel voor de zijdelingsche richting.

d. Exercitiebatterijen.

80. Deze batterijen worden eenvoudig ingericht en naar gelang van de sterkte van het personeel zoo mogelijk met meer dan één (liefst onbekwamen) vuurmond van elk van de verschillende soorten van geschut bewapend. Bovendien moeten de noodige werktuigen en gereedschappen tot oefening in de beweging van lasten aanwezig zijn, voorts de vastgestelde uitrusting aan instrumenten en gereedschappen voor het houden van oefeningen in den batterij-, peil-, sein- en waarnemingsdienst.

Voor buitengewone oefeningen wordt op aanvraag van den betrokken korpscommandant het boven de uitrusting noodig geachte artilleriemateriecl tijdelijk uit het betrokken M.v.O. in bruikleen afgestaan.

81. Op elke batterij moet minstens één vuurmond aanwezig zijn, die kan worden gebezigd om het personeel te oefenen in het regelen van sluitstukken. Bij voorkeur worden hiervoor onbekwame vuurmonden aangewezen; zijn deze niet beschikbaar, dan gebruikt men een bekwamen vuurmond en wel steeds denzelfden.

82. Alle munitiën en ernstvuurwerken, welke bij eene vurende batterij kunnen voorkomen, moeten op de exercitiebatterij voorhanden zijn, de ontplofbare stoffen vervangen door onschadelijke.

De kardoezen en projectieilen worden daarbij zoodanig met droog zand en zaagsel gevuld, dat zij in afmetingen en gewicht met de gevulde overeenkomen.

Deze exercitieprojectielen moeten op het ogiefvormige gedeelte gemerkt zijn met de letters EXC, twee maal aan te brengen in witte letters, hoog 3 cM. en ongeveer diametraal tegenover elkaar.

Steeds moeten het V. R. St. A. I. en het Handboek voor de stellingartillerie aanwezig zijn.

83. Ter weerszijden van de vuurmonden worden op eene geschikte plaats (zoo mogelijk tegen de borstwering) de noodige eenvoudige karabijnrakken geplaatst.

84. Indien de exercitiebatterij zoodanig is gelegen, dat niet buiten de zon kan worden geëxerceerd, moet er zooveel mogelijk voor worden gezorgd om door aanplant van hoogopgaande boomen schaduw op de batterij te brengen.

85. Het toezicht over de exercitiebatterij wordt door den korps (detachements) commandant opgedragen aan een officier, onderluitenant of adjudantonderofficier-instructeur (de officier-materieel), aan wien een sergeant 1e klasse of bij gebreke hiervan een geschikt sergeant 2e klasse als parkmeester, en één of meer kanonniers als parkknechts worden toegevoegd.

86. De officiermaterieel is aan den korps (detachements) commandant verantwoordelijk voor alles, wat de batterij betreft.

Alle aanvragen voor het benoodigde tot het in goeden staat houden van batterij en materieel wor-

den door hem opgemaakt en aan bovengenoemden Cdt. ter teekening aangeboden.

Hij zorgt voor het bijhouden van de duplicaat-geschutboekjes, welke, in een omslag geborgen, bij elken vuurmond aanwezig zijn, en voor de opvolging van de verdere bepalingen, in die boekjes voorkomende.

Hij wordt bij een en ander door den parkmeester ter zijde gestaan.

87. De parkmeester is aan den officier-materieel verantwoordelijk voor de goede orde en zindelijkheid op de batterij en voor het onderhoud van het materieel gedurende den tijd, dat daarmede niet wordt geëxerceerd.

Hij houdt een afschrift van het leenbewijs aan. Hierin teekent hij met potlood het noodige aan. Het onbekwame materieel wordt verwisseld of ingeleverd.

Hij geeft van beschadiging of verloren gaan van het materieel kennis aan den officier-materieel met opgave van den dader of den vermoedelijken dader of van de (waarschijnlijke) oorzaak.

88. De parkknechts zijn onder toezicht van den parkmeester belast met het onderhoud van het materieel, op de batterij aanwezig.

89. Ter beoordeeling van den korps (detachements) commandant kunnen de parkmeester en de parkknechts van andere diensten worden vrijgesteld.

90. Behalve het in de vorige punten bepaalde zorgt de parkmeester, dat vóór den aanvang van de

exercitie de bedieningsgereedschappen en munitiën, voor zoover zij niet bij den vuurmond blijven, gereed staan om door de bedieningen te worden gehaald en de sluitstukken in de vuurmonden zijn aangebracht, waarbij in de sluitstukken van 12 cM. Hw. en Mr. en van 10,5 cM. L/35 z.n. een bronzen exercitiezundgattap moet zijn geplaatst.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

DE BATTERIJ.

IX. ALGEMEEN.

91. De batterij bestaat uit 2, 3 of 4 vuurmonden (1) van dezelfde soort.

92. Indien — wat regel is — een batterij uit 4 vuurmonden bestaat, wordt zij in sectiën van twee stukken verdeeld, deze worden onderscheiden in rechter- en linkersectie.

93. De vuurmonden van eene batterij worden van den rechter naar den linkervleugel aangeduid als 1e, 2e, 3e en 4e stuk.

De stukken behouden steeds deze zelfde benaming, ook in de sectie.

De vuurlijn van eene batterij is de lijn loopende over de mondingen der stukken.

94. Voor elke batterij wordt een onderofficier-instructeur of sergeant 1e klasse, bij uitzondering een officier of onderluitenant, als B. C. ingedeeld.

Voor de bediening van een batterij worden vereischt:

twee sie. Cn., sergeant, korporaal 1e kl. of militiekorporaal (bij eene batterij van 1, 2 of 3 stukken wordt één sie. C. ingedeeld);

één opschrijver bij den B. C. (sergt. 1e kl. of militiekorporaal);

(1) Batterijen van 1 stuk zijn uitzondering en komen slechts voor onder de batterijen snelvuurgeschut, speciaal bestemd voor de nabijverdediging.

één telefonist (indien de batterij voorzien is van een batterijpost: twee telefonisten);
per stuk:
één st. C. — militiekorporaal, korporaal of richtkanonnier;
één volledige bediening zooals hiervoor aangegeven.

Voor het personeel van de batterijen wordt gerekend op 50% reserve voor aflossing.

95. Eene geheel afgewerkte batterijstelling bestaat uit de emplacementen met traversen (waarin munitienissen); bij niet geheel ingezonken batterijen zijn er tevens borstweringen voor de emplacementen.

Verder is er een verbindingsloopgraaf tusschen de stukken en zijn ingericht een verbruiksmagazijn (voor munitie en materieel) en een gedekt onderkomen als schuilplaats voor de bediening. Beiden zijn verbonden door diepe loopgraven met de batterij.

Op een punt, van waar goed inzicht bestaat in den sector of in een gedeelte daarvan kan een waarnemingspost voor den B. C. worden ingericht. Deze post heet de batterijpost.

Het geheel is gemaskeerd, ook tegen inzicht van vliegtuigen. Om de vlam der schoten te verbergen laat men bij indirect richtende batterijen, van de begroeiïng voor de stukken zooveel staan, dat zij het projectiel niet hindert z.n. moet de vlam ook tegen inzicht (photografisch) van boven zijn gemaskeerd.

De dagrichtpunten dezer batterijen liggen nooit voorwaarts, doch als regel achterwaarts. In geval dit laatste niet mogelijk is, zal zijwaarts een dag-

richtpunt moeten worden gezocht door het maken van sleuven in de traversen.

Van de begroeiïng vlak achter de batterij mag slechts zoo weinig mogelijk worden gekapt, om inzicht van uit vliegtuigen tegen te gaan. Soms wordt slechts eene sleuf gekapt om het dagrichtpunt te kunnen zien. Als regel zal het dan noodig zijn, om behalve het dagrichtpunt, nog een of meer andere hulprichtpunten te nemen, omdat het dagrichtpunt niet bij alle standen van den vuurmond door de sleuf is te zien.

De verschillen in richtvlakstand tusschen het dagrichtpunt en deze hulprichtpunten, benevens de richtvlakstanden van de vuurmonden waarbij een bepaald hulprichtpunt moet worden gebruikt, worden aangeteekend in den staat vaste gegevens.

Uit het voorgaande volgt, dat het veelal noodzakelijk zal zijn om voor 12 cM. Hw. en Mr. een hulprichtpunt te plaatsen, ten einde met den opzet te kunnen richten.

96. Niet alle batterijen zijn afgewerkt, soms wordt met gedeeltelijke afwerking volstaan, dan wel alleen een maske geheel voldoende geacht.

De B. C. zal dan z.n. maatregelen treffen, om nabij de batterij één afdak te maken voor de munitie en één voor de bezetting. Deze afdaken moeten goed worden gemaskeerd.

97. Aan de bezetting behoort zooveel mogelijk rust te worden gegund. In de batterij wordt een wachtpost, tevens telefoonwacht, geplaatst; de overige manschappen begeven zich in de schuilplaatsen, doch moeten daarin gekleed rusten.

X. VERRICHTINGEN VAN DEN B. C. BIJ HET IN STELLING KOMEN, OF BIJ HET BEZETTEN VAN EENE BATTERIJ, WAARVAN HET GESCHUT REEDS IN STELLING STAAT.

98. De B. C. zal:

a. het personeel oordeelkundig indeelen, zorgende de goede richters over de stukken te verdeelen;
b. het personeel met de inrichting van de batterij bekend maken;
c. er voor zorgen, dat de bij de bediening van het geschut hinderlijke voorwerpen van kleeding en uitrusting in de schuilplaats worden opgeborgen;
d. de noodige munitie naar de munitienissen bij de emplacenten laten brengen;
e. de gereedschappen laten halen en de stukken tot laden gereed laten maken, de sie. Cn. de miswijzingen van libelopzetten en quadranten laten opmeten, c.q. opheffen, de geschutboekjes laten nazien en de sluitstukken z.n. laten regelen;
f. de magazijnen van de karabijnen laten vullen, de plaats aanwijzen, waar de karabijnen tijdens de bediening moeten worden geplaatst, (1) en aanaangeven, hoe het karabijnvuur zal worden afgegeven;
g. c.q een vuurpijlrak en karabijnrakken laten maken;

(1) De gordel met patroontasch wordt omgehouden.

h. aan sie. Cn. en st. Cn. dagrichtpunt, nachtrichtpunt en hulprichtpunten aanwijzen;

i. de batterij doen verbeteren door allereerst te zorgen voor een goed maske, daarna bostweringen en traversen te verzwaren, en de loopgraven dieper te maken, verder een afdakje doen maken, waaronder de kaart, gedekt tegen zon en regen, kan worden opgesteld, soms nog latrines en kookplaatsen laten maken; verder den batterijpost scherfvrij maken en dekken tegen gezicht;

k. den staat vaste gegevens, indien nog noodig, afwerken;

l. zich naar den batterijpost begeven en van daaruit het terrein vergelijken met de kaart.

99. Behalve het materieel genoemd in de uitrustingstaten moeten bovendien in iedere batterij ten behoeve van den B. C. aanwezig zijn:

een instructie (zie p. 101, 102, 104, 106 en 98);

een kaart voor B. Cn. en voor batterijen die op kabelballons moeten vuren, bovendien een kaart voor ballonbatterijen;

een staat met vaste gegevens (zie p 100);

een dagboek (zie p. 104);

de noodige schietstaten, ingebonden in boeken (zie Bijlage II);

de noodige vuurbevelen (zie Bijlage I).

100. In den staat vaste gegevens moeten worden opgenomen:

a. de ligging van de batterij;

b. de sector(en) van de batterij d.w.z. de grenzen van het schootsveld;

c. de ligging van het dagrichtpunt;

d. de correctiën op het dagrichtpunt (c.q. ander richtpunt) om de batterij evenwijdig te stellen;
e. de afstand tusschen de stukken;
f. de verschillen in richtvlakstand tusschen dag-, nachtrichtpunt en hulprichtpunten c.q. de richtvlakstanden waarbij deze hulprichtpunten moeten worden gebruikt;
g. de gegevens voor het vuur op belangrijke punten (wegenknoopen, bruggen, stationsemplacementen) en op de vaste punten voor de nabijverdediging;
h. de minimum E.;
i. de stand op een bepaald terreinvoorwerp, waardoor de schaarkijker in den batterijpost met nul in de meetlijn komt te staan.

101. De B. C. zal, zooveel als noodig is, een ieder van het noodige op de hoogte stellen, vooral den oudsten sie. C.; hij zal het personeel ook inlichtingen verstrekken omtrent verpleging en geneeskundige hulp, en z.m. omtrent handelingen van de eigen troepen en den vijand.

102. De B. C. laat eenige GKVT., GKK. of K. steeds gereed houden.

In de instructie is soms opgenomen, dat de B. C. eene bepaalde hoeveelheid munitie in reserve moet houden voor het vuur op een zeer belangrijk punt. Deze munitie wordt gereed gezet en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

Het verbruiksmagazijn staat onder het beheer van den B. C.

103. De B. C. vraagt indien een batterijpost is ingedeeld, z.n. orders of hij zich daarin moet ophouden, of zich moet opstellen in de batterij.

104. Door den B. C. wordt om de 12 uur (het tijdstip is aangegeven in de instructie) aan zijn onmiddellijken chef, z.m. telefonisch, ingediend eene opgave van het restant munitie en eene nominatieve opgave van geleden verliezen aan personeel, welke opgaven worden aangeteekend in een schrift, het dagboek genoemd.

105. Indien de bediening van de batterij moet worden afgelost zal dit bij voorkeur na het invallen van de duisternis geschieden, het aflossen van den B. C. mag hiermede niet samenvallen en moet steeds overdag geschieden.

De aflossing mag nimmer tijdens een vuur plaats hebben.

106. Wordt de B. C. afgelost, dan licht hij zijn opvolger in omtrent:

a. de inrichting van de batterij;
b. de bijzonderheden van de instructie;
c. het dagboek;
d. alle bijzonderheden, welke voor de vuurleiding van belang zijn, o.m. wat hij weet van de eigen troepen en wat hij van den vijand mocht hebben ontdekt.

Voorts licht hij hem in omtrent den toestand van personeel en materieel.

Nadat het commando is overgenomen deelt de nieuw opgetreden B. C. zulks mede aan zijn onmiddellijken chef.

107. Wordt de bediening geheel of gedeeltelijk afgelost, dan zal bij aankomst in de batterij van de nieuwe bezetting de B. C. handelen overeenkomstig het aangeteekende in p. 98 ad *a*, *b*, *c*, *f* en *h*.

De sie. Cn. en st. Cn. geven elkaar alle bijzonderheden omtrent het personeel en materieel over.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

XI. MAATREGELEN EN BIJZONDERHEDEN VOOR EN BIJ HET VUREN.

108. De vuursoorten zijn:

1. *lagenvuur;*
2. *langzaam vuur;*
3. *snelvuur.*

ad 1. Bij lagenvuur worden de stukken per batterij of per sectie opvolgend, beginnende met een van de vleugelstukken, met gelijke tusschenpoozen afgevuurd op co. van de sie. Cn. Deze tusschenruimte houdt verband met de waarneming.

ad 2. Langzaam vuur is stuksgewijze vuur in de hand van den vuurleider d.w.z. de vuurleider laat telkenmale vuren door het stuk en op het tijdstip door hem te bepalen.

ad 3. Bij snelvuur worden de stukken onafhankelijk van elkaar telkens weder herladen en afgevuurd, op co. van de st. Cn. tot dat het snelvuur overeenkomstig het door den vuurleider gegeven co. is afgeloopen.

109. Bevindt de B. C. zich tijdens het vuur in de batterij, dan stelt hij zich zoodanig op dat hij, goed gedekt zijnde, de batterij kan overzien en dat hij niet door den rook wordt gehinderd.

Wordt het vuur geleid door den Afd. C. of door een officier op een peilpost, of wordt er waargenomen uit waarnemingsposten, dan laat de B. C.

voordat er wordt gevuurd, den Afd. C., officier peilpost of de waarnemingsposten bijtijds waarschuwen, wanneer de bij. tot vuren gereed is.

Van gewichtige voorvallen geeft de B. C. kennis aan zijn onmiddellijken chef.

Onder deze voorvallen moeten ook worden verstaan zoodanige beschadigingen aan het materieel, dat de batterij of wel één of meerdere stukken gedurende geruimen tijd niet zullen kunnen vuren.

110. De B. C. verstrekt alle inlichtingen aan de sie. Cn., welke deze noodig hebben voor de vervulling van hunne taak, en om eventueel het commando van den B. C. te kunnen overnemen.

De B. C. geeft aan hoeveel GKn. van de metaalverkapsels kunnen worden ontdaan.

111. De vuurleider of (en) opschrijver maakt de noodige aanteekeningen.

Bij vuren tegen vaste doelen geschiedt dit in den schietstaat (zie Bijlage I). Bij vuren tegen bewegende doelen (ook bij kaartvuur) worden de noodige aanteekeningen gemaakt aangaande den aard en de plaats van het doel en de gegevens voor het vuur.

Bij alle vuren wordt ook aanteekening gehouden van het tijdstip, waarop werd gevuurd.

112. Iedere korte vuurpauze wordt benut om ziel en sluitstuk nauwkeurig na te zien, iedere lange vuurpauze bovendien om de ziel te reinigen.

Bij snelvuurgeschut dient de kamer nu en dan met een met machineolie goed doortrokken lap te worden uitgeveegd om hulsklemming te voorkomen.

Bij langdurig schieten, vooral met groote vuursnelheden, wordt het kanon afgekoeld door in- en uitwendig afwasschen en door het sluitstuk open te laten gedurende de vuurpauzen. Patronen, waarbij het sluiten moeilijk gaat mogen niet met geweld worden ingebracht, doch moeten ter zijde worden gesteld.

113. De sie. Cn. zijn den B. C. behulpzaam bij de voorbereiding van het vuur, zij geven den st. Cn. de noodige inlichtingen voor de eerste richting en zijn hun daarbij behulpzaam, eveneens c.q. bij de voorbereiding van de verdere richtingen (zoeken van een hulprichtpunt).

De eerste richting wordt volledig door de sie. Cn. gecontroleerd.

114. De sie. Cn. houden toezicht op de bediening van de vuurmonden hunner sectie.

Zij zijn niet aan een bepaalde plaats gebonden, doch verwijderen zich niet zonder noodzaak van hunne sectie.

Indien de B. C. zich in de batterij bevindt, stellen zij zich, als niet tijdelijk wordt vereischt, zoodanig op, dat zij den B. C. kunnen zien, gezicht hebben op hunne sectie en gedekt zijn.

Wordt het vuur door den B. C. telefonisch geleid, dan is de oudste sie. C. verantwoordelijk voor den goeden gang van zaken. De telefonist moet zich alsdan in de nabijheid van den oudsten sie. C. opstellen.

Bijtijds vragen de sie. Cn. aan den B. C. orders omtrent het vullen van de munitienissen, indien de

helft van den munitievoorraad van een projectielsoort is verschoten.

115. Tijdens den loop van het vuur zal de B. C. de(n) waarnemer(s), die hij niet meer noodig heeft, zoo spoedig mogelijk afdanken.
Is een vuur afgeloopen, dan meldt de B. C. dat aan zijn onmiddellijken chef.

116. Tot karabijnvuur mag in de batterijen eerst worden overgegaan, als voor de nabijverdediging niet meer van de vuurmonden kan worden gebruik gemaakt of in geval van overvalliing.
Komen de betreffende doelen, in doode hoeken of achter dekkingen, dan kan tot op afstanden van 50 M. van ronde handgranaten worden gebruik gemaakt.

117. Naar omstandigheden doet de B. C. maatregelen nemen, om bij het verlaten der batterij de vuurmonden tijdelijk onbruikbaar te maken.

118. De cos. en aanwijzingen kunnen worden vervangen door afgesproken teekens.
Wil de B. C. (c.q. de oudste sie. C.) een oogenblik stilte hebben, dan geeft hij een gerekten stoot op de fluit waarop een ieder zijne verrichtingen staakt en zwijgt, totdat de B. C. zijne bevelen heeft gegeven.

119. Indien het vuur door den B. C. niet telefonisch wordt geleid, herhalen de sie. Cn. de hun

gedane cos., indien deze de geheele batterij of hunne sectie gelden.

Bij het doen van cos., welke uit meerdere deelen bestaan, wacht de B. C. na elk deel zoolang, tot de sie. Cn. dat deel hebben herhaald.

Leidt de B. C. het vuur telefonisch, dan zorgt de oudste sie. C. er voor, dat eene overeenkomstige regeling wordt getroffen.

120. Na het herhalen van de cos. van den B. C. geven de sie. Cn. de noodige cos. aan de st. Cn.

Gelden die cos. afstand, OH., R., E., C., T. of terreinhoek dan worden zij door de st. Cn. herhaald.

De st. Cn. mogen geen wijzigingen brengen in afstand OH., R., E., C., T. of terreinhoek dan op co. van hun sie. C.

XII. REGLEMENTAIRE BEDIENING VAN DE BATTERIJ.

N.B. Links zijn opgenomen de cos. van den B. C. (1), rechts hetgeen door de batterij hierop moet worden verricht.

Overigens zijn alle cos. opgenomen, welke kunnen voorkomen. Bij verandering van gegevens, moeten alleen de noodige cos. worden gedaan, *herhaling van gegevens, welke niet veranderen, mag niet geschieden.*

Gelden bepaalde cos. voor één sectie of één stuk, dan wordt eerst die sectie of dat stuk genoemd.

cos. *Bij de stukken.*	De bedieningen begeven zich bij de stukken en maken deze tot laden gereed.
cos. *Richtpunt* ..... *Richtvlakstand* (2)... *Bewakingsstand.*	Het 1e stuk wordt zijdelingsch gericht en de batterij evenwijdig gesteld. Z.n. laten de sie. Cn. een hulprichtpunt zoeken

(1) Is aan de door den B. C. gedane cos. in de batterij uitvoering gegeven, dan waarschuwt de sie. C. die het richtst bij den B. C. dan wel bij de telefoon staat door te roepen Batterij (..... sectie) klaar.

(2) Waar wordt gesproken van richtvlakstand wordt hiermede c. q. ook bedoeld wijzerstand of stand dwarsarm.

gedane cos., indien deze de geheele batterij of hunne sectie gelden.

Bij het doen van cos., welke uit meerdere deelen bestaan, wacht de B. C. na elk deel zoolang, tot de sie. Cn. dat deel hebben herhaald.

Leidt de B. C. het vuur telefonisch, dan zorgt de oudste sie. C. er voor, dat eene overeenkomstige regeling wordt getroffen.

120. Na het herhalen van de cos. van den B. C. geven de sie. Cn. de noodige cos. aan de st. Cn.

Gelden die cos. afstand, OH., R., E., C., T. of terreinhoek dan worden zij door de st. Cn. herhaald.

De st. Cn. mogen geen wijzigingen brengen in afstand OH., R., E., C., T. of terreinhoek dan op co. van hun sie. C.

XII. REGLEMENTAIRE BEDIENING VAN DE BATTERIJ.

N.B. Links zijn opgenomen de cos. van den B. C. (1), rechts hetgeen door de batterij hierop moet worden verricht.

Overigens zijn alle cos. opgenomen, welke kunnen voorkomen. Bij verandering van gegevens, moeten alleen de noodige cos. worden gedaan, *herhaling van gegevens, welke niet veranderen, mag niet geschieden.*

Gelden bepaalde cos. voor één sectie of één stuk, dan wordt eerst die sectie of dat stuk genoemd.

co. *Bij de stukken.*	De bedieningen begeven zich bij de stukken en maken deze tot laden gereed.
cos. *Richtpunt* ..... *Richtvlakstand* (2)... *Bewakingsstand.*	Het 1e stuk wordt zijdelingsch gericht en de batterij evenwijdig gesteld. Z.n. laten de sie. Cn. een hulprichtpunt zoeken

(1) Is aan de door den B. C. gedane cos. in de batterij uitvoering gegeven, dan waarschuwt de sie. C. die het dichtst bij den B. C. dan wel bij de telefoon staat door te roepen Batterij (..... sectie) klaar.

(2) Waar wordt gesproken van richtvlakstand wordt hiermede c. q. ook bedoeld wijzerstand of stand dwarsarm.

en houden aanteekening van den stand van de richtmiddelen op dit punt.

Op het co. bewakingsstand wordt bij de gegevens voor de zijdelingsche richting het woord bewakingsstand aangeteekend.

Wordt dan later bewakingsstand gecommandeerd, dan weten de st. Cn. de zijdelingsche richting.

cos. *Projectielsoort* en c.q *lading*.

De T. wordt opgegeven in M. De sie. Cn. herleiden haar tot verdeelingen T. en commandeeren deze aan de st. Cn.

Tempeering. (Indien met schokstelling moet gevuurd worden wordt in plaats van Tempeering „Schok" gecommandeerd).

De schokstelling is de maximum T. — 3. O.T.

Wijze van laden, zijnde:

Doorloopend laden of *Laadt.*

Na het co. „doorloopend laden" wordt op bevel van den st. C. n elk schot opnieuw ge laden.

Op het co. „laadt" wordt slechts eenmaal geladen. Om opnieuw te laden moet alsdan het co. van den B. C. worden afgewacht.
Indien in het co. „laadt" eene bepaalde sectie of een bepaald stuk worden genoemd, worden bij de overige stukken alle veranderingen in richting en T. gevolgd.

'co. *Directe richting.* — Er wordt direct gericht.

cos. *Richtpunt* ..... *Richtvlakstand* ..... — Het 1e stuk wordt gericht en de batterij evenwijdig gesteld. Z.n. laten de sie. Cn. een hulprichtpunt zoeken en houden aanteekening van den stand van de richtmiddelen op dit punt.

co. ..... $\frac{\textit{meer}}{\textit{minder}}$ — De sie. Cn. $\frac{\text{tellen}}{\text{trekken}}$ het in het co. genoemd aantal ‰ $\frac{\text{af van}}{\text{op bij}}$

en houden aanteekening van den stand van de richtmiddelen op dit punt.

Op het co. bewakingsstand wordt bij de gegevens voor de zijdelingsche richting het woord bewakingsstand aangeteekend.

Wordt dan later bewakingsstand gecommandeerd, dan weten de st. Cn. de zijdelingsche richting.

...s. *Projectielsoort* en c.q ...*ding.*

...*mpeering.* (Indien met schokstelling moet gevuurd worden wordt in plaats van Tempeering „Schok" gecommandeerd).

De T. wordt opgegeven in M. De sie. Cn. herleiden haar tot verdeelingen T. en commandeeren deze aan de st. Cn.

De schokstelling is de maximum T. — 3. O.T.

Wijze van laden, zijnde:

Doorloopend laden òf *Laadt.*

Na het co. „doorloopend laden" wordt op bevel van den st. C. na elk schot opnieuw geladen.

Op het co. „laadt" wordt slechts eenmaal geladen. Om opnieuw te laden moet alsdan het co. van den B. C. worden afgewacht. Indien in het co. „laadt" eene bepaalde sectie of een bepaald stuk worden genoemd, worden bij de overige stukken alle veranderingen in richting en T. gevolgd.

co. *Directe richting.* — Er wordt direct gericht.

cos. *Richtpunt* ..... *Richtvlakstand* ..... — Het 1e stuk wordt gericht en de batterij evenwijdig gesteld. Z.n. laten de sie. Cn. een hulprichtpunt zoeken en houden aanteekening van den stand van de richtmiddelen op dit punt.

co. ..... $\frac{\textit{meer}}{\textit{minder}}$ — De sie. Cn. $\frac{\text{tellen}}{\text{trekken}}$ het in het co. genoemd aantal ‰ $\frac{\text{af van}}{\text{op bij}}$

den stand van de richtmiddelen en commandeeren dezen stand opnieuw.

co $\frac{\textit{wijder}}{\textit{nauwer}}$ ..... Met het 1e stuk gebeurt niets. De sie. Cn. geven aan het 2e, 3e en 4e stuk achtereenvolgens 1x, 2x, 3x het in het co. genoemde aantal $^{0}/_{00}$ $\frac{\text{meer}}{\text{minder}}$.

co. *afstand* ..... De sie Cn. herleiden den afstand z.n. tot de op de richtmidden aangegeven verdeelingen. Voor het uitzonderingsgeval, dat van de quadranten voor vestinggeschut wordt gebruik gemaakt commandeert de B. C. de elevatie.

co. *terreinhoek* (in $^{0}/_{00}$). De B. C. commandeert den terreinhoek in $^{0}/_{00}$.
De sie. Cn. herleiden den opgegeven terreinhoek z.n. tot terrein-

hoekmeterstand c. q. worden de $^0/_{00}$ omgezet in de op de richtmiddelen aangegeven verdeelingen.

Bij het commandeeren van den terreinhoek of den terreinhoekmeterstand, houden de sie. Cn. zoo noodig rekening met de miswijzing van het quadrant.

co. *terreinhoek*..... $\frac{\textit{meer}}{\textit{minder}}$ De B. C. commandeert de verschillen in $^0/_{00}$.

De sie. Cn. $\frac{\text{tellen}}{\text{trekken}}$ het in het co. genoemde getal (z.n. herleid tot andere verdeelingen) $\frac{\text{op bij}}{\text{af van}}$ den bestaanden $\frac{\text{terreinhoek}}{\text{stand}}$ en commandeeren den nieuwen $\frac{\text{terreinhoek}}{\text{stand}}$

co. ..... *seconden*. Bevat de aanwijzing dat lagenvuur zal worden

	afgegeven, te beginnen bij het 1e stuk, met de in het co. genoemde tusschenruimte.
co. ..... *seconden van links.*	Als voren, doch beginnende bij het vleugelstuk van links.
co. *langzaam vuur.*	Bevat de aanwijzing dat stuksgewijze wordt gevuurd.
co. ..... *schoten.*	Per stuk wordt het bevolen aantal schoten in snelvuur gedaan op co. van den st. C.
co. .....*schoten vooruitgaand* ..... *maal.* Dit co. wordt slechts gedaan indien de Afd. C. of een officier peilpost het vuur leidt en de B. C. zich in de batterij bevindt.	De B. C. doet het gecommandeerde aantal schoten snelvuur afgeven op den gecommandeerden afstand en zonder nader co. nog zoo vaak op afstanden 100 M. meer dan den voorgaanden als in het co. is genoemd.
co. ..... *spreiden (dubbel spreiden)* ..... *schoten vooruitgaand* ..... *maal.*	De B. C. doet het gecommandeerde aantal schoten snelvuur afgeven op den gecommandeerden afstand, met

	dien verstande, dat bij ieder stuk het volgende schot met 6 (12) °/₀₀ C. meer wordt aangegeven dan het voorafgaande en zonder nader co. nog zoo vaak op afstanden van 100 M. meer dan den voorgaanden als in het co. is genoemd, telkens uitgaande van de oorspronkelijke richting.
co. *vuren.*	Bij lagen vuur (voor de geheele batterij) en snelvuur wordt met vuren begonnen.
co. ..... (1) *vuren.*	De sie. Cn. laten de genoemde sectie of het genoemde stuk afvuren.
cos. *Doel*	Dient om het vuur te openen bij directe richting (dus altijd bij GKVT., GKK. en K. vuur).
Vooraftempeeren.	
Nul.	
Kartets.	Het vuur wordt zonder nader co. in snelvuur afgegeven.

(1) Hier te noemen de sectie of het stuk.

co. *Houdt op = vuur.*	Het vuren wordt gestaakt. Zijn reeds vuurmonden geladen dan melden de sie. Cn. „..... stuk is (zijn) geladen".
co. *Geladen stukken vuren.*	De geladen stukken (c.q. na volbrengen van de richting) worden afgevuurd.
co. *Ontladen.*	De geladen stukken worden ontladen.
Karabijnvuur.	Ieder grijpt zijn karabijn en spoedt zich naar de aangewezen plaats.
. *Bergt = U.*	Het bedienen van de vuurmonden wordt tijdelijk gestaakt en iedereen dekt zich.

121. De volgorde waarin de cos. door den B. C. worden gedaan, hangt van de omstandigheden af en moet worden overgelaten aan het beleid van den vuurleider.

Bij niet-snelvuurgeschut en bij 7,5 cM. L/35 zal het in den regel gewenscht zijn om de cos. voor de

zijdelingsche richting (bij 12 cM. Hw. en Mr. tevens den afstand) aan alle andere te doen voorafgaan, ten einde de eerste richting zoo vlot mogelijk te doen verloopen.

Bij de exercitiën behooren de cos. gedaan te worden in de onderstaande volgorde:

Aanwijzing van doel of richtpunt.	
Gegevens voor de zijdelingsche richting.	Directe richting ..... Richtvlakstand .....
Gegevens voor de hoogterichting.	Terreinhoek ..... Afstand .....
Aanwijzingen voor het projectiel.	Projectielsoort ..... Tempeering .....
Vuursoort.	
Wijze van laden.	

PERPUSTAKAAN NASIONAL

XIII. ALGEMEENE BEPALINGEN VOOR DE OEFENINGEN.

122. De opleiding van B. Cn. (vuurleiders), sie. Cn. en st. Cn. moet hoofdzakelijk practisch geschieden.

De korpscommandant is voor de opleiding in het garnizoen verantwoordelijk.

123. Geen gelegenheid mag worden verzuimd om de B. Cn. te oefenen in kaartlezen, kaartloopen, het vergelijken van de kaart met het terrein vanaf hooge punten, en het plaatsbepalen van doelen.

Een B. C., die voorafgaande niet voldoende kent, is ongeschikt om te worden ingedeeld in eene batterij, waarbij hij het vuur moet leiden.

124. De leider van deze oefeningen treedt niet als B. C. op. Z.n. maakt hij een staat vaste gegevens, eene opdracht tot vuren of eene instructie en geeft telkens den veronderstelden toestand aan (hoe de schoten vallen, opgaven van de waarnemingsposten, beschadigingen aan materieel en verliezen in de batterij, of vijandelijke troepen worden gezien, enz.).

125. Indien het terrein daartoe gelegenheid biedt, verdient het overweging aan eene oefening in den batterijdienst, eene in het direct waarnemen van schoten (seinkardoezen), ook van uit een zijwaarts gelegen batterijpost, te verbinden.

126. Met de B. Cn. moet panoramaschieten veelvuldig worden beoefend.

XIV. DE OPLEIDING EN AANSTELLING TOT, ALSMEDE DE TERUGSTELLING VAN RICHTERS.

127. De opleiding van richters heeft uitsluitend practisch plaats. Zij vangt reeds in het recrutentijdperk aan.

Voor opleiding komen in aanmerking de recruten, die daartoe door den commandant van het depôt geschikt worden geacht.

Zij van wie blijkt dat zij in gezichtscherpte [1] of in verstandelijke vermogens [2] te kort schieten, worden van de richtoefeningen uitgesloten.

128. De opleiding omvat achtereenvolgens:

1e. Het beoefenen van de indirecte richting, d.w.z. het plaatsen, stellen en aflezen van de richtmiddelen en het richten daarmede, uitsluitend op richtpunten.

De onderwijzer doet aanvankelijk de verrichtingen uitvoeren op aanwijzingen, later op cos.

Bij 7,5 cM. L/30 moet reeds dadelijk worden ge-

---

[1] Van deze kanonniers wordt de stamboekmutatie „eigent zich niet tot richter" gesteld.

[2] Deze kanonniers worden in opleiding genomen, als regel eerst bij de korpsen, nadat zij rekenen en lezen hebben geleerd Bij het vertrek van het depôt wordt op hunne overgangsbescheiden aangeteekend. „Is wegens.... ..... niet in opleiding geweest voor richter". Indien zij bij de korpsen op den duur blijken geven te weinig bevattelijk te zijn, wordt van hun eveneens de stamboekmutatie „eigent zich niet tot richter" gesteld.

let op het inspelen van de luchtbel in de libel voor den scheeven radstand.

2e. Het zoeken van hulprichtpunten.

De onderwijzer zal door den vuurmond uit de richting te brengen en opnieuw te laten richten, aantoonen dat bij één zelfden stand op het hulprichtpunt ook de richting op het richtpunt dezelfde is.

3e. Het beoefenen van de directie richting, eerst op stilstaande later op bewegende doelen.

4e. Het opmeten en wegnemen van de miswijzingen en quadranten en libelopzetten.

N.B. De oefeningen ad 1e t/m 4e worden niet in batterijverband gehouden.

5e. Het richten in batterijverband.

129. Wanneer de richters in opleiding in de uitvoering van het in p. 128 genoemde goed zijn bedreven en noch in het stellen en aflezen van de richtmiddelen, noch bij het richten onder gunstige omstandigheden op richtpunten en stilstaande doelen grooter fouten maken dan 1‰, 1/20°, 50 M. (bij 7 cM. L.A. 25 M.) en bij het richtvlak No. 3 2 ‰, worden zij aangesteld tot richter 1e klasse (1).

130. Met de richters 1e klasse worden de oefeningen omschreven in p. 128 onderhouden.

Sergeanten en korporaals moeten aan deze oefeningen deel nemen.

(1) In beginsel zullen de kanonniers bij het depôt tot richter 1e klasse worden gevormd. Is dit door bijzondere omstandigheden niet mogelijk geweest, dan wordt op de overgangsbescheiden van de nog in opleiding zijnde richters vermeld „is richter in opleiding" en worden zij verder bij de korpsen opgeleid.

Indien kan worden verwacht, dat de richter 1e klasse voldoende gezag kan uitoefenen, worden hem de verrichtingen van st. C. onderwezen.

131. Richters 1e klasse, die goed bedreven zijn in het voorgeschrevene in p. 128 en 130, worden aangesteld tot richtkanonnier.

132. Wanneer een richtkanonnier of richter 1e klasse blijken geeft niet meer aan de voor hem gestelde eischen te voldoen, dan wordt hij teruggesteld, de richtkanonnier tot richter 1e klasse, de richter 1e klasse tot „niet richter".

133. Aan- en terugstellingen geschieden door den korpscommandant.

Van de aan- en terugstellingen wordt aanteekening gehouden in het stamboek onder de bewoordingen aangegeven in de betrekkelijke algemeene order.

134. Voor de premiën toegekend aan en het onderscheidingsteeken voor richters 1e klasse en richtkanonniers zie tarief No. 46c en tarief No. 24.

Militairen geplaatst in de 2e klasse van militaire discipline kunnen wel tot richter 1e klasse worden aangesteld, doch onderscheidingsteeken en premie worden eerst uitgereikt na ontslag uit die klasse.

135. De korpscommandanten beschikken over gelden toegekend tot het uitloven van premiën voor het richten.

Bijlage I.

Vuurbevel van $\frac{\text{Ct. St. A.}}{\text{Afd. C.}}$ No.: .....
B. C.

voor afd. ..... (bij.) .....

*Doel:

*Plaats doel:

*Gewenschte uitwerking.

Vuuropening: $\frac{\text{bij ontvangst van dit bevel.}}{\text{op nader order.}}$

Munitie:

Afstand:

Richtvlakstand:

Terreinhoek:

*Waarneming mogelijk van:

*Linkerzijpost	*kijkerstand . .	*Rechterzijpost . . .	*kijkerstand . .
	*terreinhoek . .		*terreinhoek . .
	tg. waarn. hoek		tg. waarn. hoek
	q_1 =		q_2 =
	r_1 =		r_2 =
	c_{100} =		c_{100} =

*Op doel in te zetten ..... batterijen.

*Doel wordt mede beschoten door .....

Toelichtingen:

Verzonden ..... datum .....uur. . . . $\frac{v}{n}$ m.

De $\frac{\text{Ct. St. A.}}{\text{Afd. C.}}$
B. C.

Bijlage II.

C. St. A. No.

Op vuurbevel van Afd. C. No.... voor Afd.... bij...

B. C No.

Verdere vuurgegevens.

Sasringen branden ..... % te .....
Gew. SH. = ...°/₀₀.
50 M. = ... °/₀₀.
4 H.S. 50 = ... °/₀₀ = ... min. = ... M.
I = ... M.
I °/₀₀ wijzigt de dracht met ..... min. ..... M.
L. S. 50 = ... M.

						Linkerpost		Rechterpost	
T.	Afstand.	4e	3e	2e	1e	q_1 = r_1 = c_{180} =		q_2 = r_2 = c_{100} =	
						L.	R.	L.	R.
						+	—	—	+

						Linkerpost		Rechterpost	
T.	Afstand.	4e	3e	2e	1e	L.	R.	L.	R.
						+	—	—	+

T.	Afstand.	4e	3e	2e	1e	Linkerpost		Rechterpost	
						L.	R.	L.	R.
						+	—	—	+

Bijlage III.

PLAATS DER GEREEDSCHAPPEN BIJ HET NIET-SNELVUURGESCHUT.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Aanzetter	In de daarvoor aangewezen bergplaats, of waar deze aanwezig zijn, in de ligplaatsen aan de affuit en deze c. q. gesloten.	Op een geschikte plaats. (1)
Aftrektouw...	In de beurston.	No. 2 draagt het dubbel gevouwen om den hals.
Beurston	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Bij 10.5 cM. L/35 ter zijde. (1) Bij de overige vuurmonden gevuld met kardoezen in de nis of op een andere gedekte plaats, bij voorkeur links van het stuk.
Bezem	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Links van het stuk tegen de borstwering of op den grond.
Blokvijl	In de beurston.	Bij de projectielen (in de nis of links van het stuk).

(1) De St. C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Geschutboekje in foedraal...	In de beurston.	Op een geschikte plaats. (1)
Handhamer Ht.	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Op een geschikte plaats. (1)
Handspaken Ht.	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Bij 12 cM. Hw. en bij 10.5 cM. L/35 op radaffuit aan beide zijden van het stuk tegen de borstwering of op den grond. Bij 7 cM. L. A. ter zijde. (1)
Kappen voor opzet kokers.	Op de opzetkokers.	Ter zijde. (1)
Kardoeskist ..	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Gevuld met kardoezen bij de projectielen.
doeskoker.	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Bij 10.5 cM. L/35 bij de kardoeskist; bij de overige vuurmonden bij de beurston links van het stuk.
ist voor onderdeelen....	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Links van het stuk tegen de borstwering of – als deze ontbreekt ter hoogte van het sluitstuk. (1)

(1) De St. C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Kist voor reservestukken.	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Links van het stuk tegen de borstwering of — als deze ontbreekt — ter hoogte van het sluitstuk. (1)
Kilasovertrek.	Over het achterstuk van den vuurmond en gesloten.	Ter zijde. (1)
Laadkoker met koker	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Rechts van 't stuk; (1) de koker wordt geopend.
Marlijn ongeteerd.....	In de beurston.	De St.-C. draagt het bij zich.
Mondkap	Over de monding.	Ter zijde. (1)
Morsmonwen (paren)	In de beurston.	De St.-C. en de bedieningsmanschappen doen ze aan.
Naaigarens ...	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Ter zijde. (1)
Olikan	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen of de daarvoor aangeweven bergplaats.	Op de kist vopr onderdeelen en gereedschappen of op een geschikte plaats. (1)
Ontlaadklos ..	In de beurston.	Op een geschikte plaats. (1)

(1) De St.-C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Opzet(ten)	Bij 10.5 cM. L/35 in de kist voor onderdeelen en greedschappen, bij 12 cM. Hw. en 12 cM. Mr. A. in de kist voor reservestukken, bij 7 cM. L.A. in de beurston.	Bij 12 cM. Hw. en Mr. A. en bij 10.5 cM. L/35 één in de kist en één der beide opzetkokers; bij de overige vuurmonden in den koker of het gat.
Priemruimnaald.....	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen of de kist voor reservestukken, bv 7 cM. L.A. in den koker.	Als neven.
Pijpjeschouders.....	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	Op een vaaglap achter No. 2.
Pijpjesomslag .	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen of de kist voor reservestukken.	No. 2 steekt hem tusschen de gordelriem.
Pijpjestasch...	In de beurston.	No. 2 schuift haar met de passanten over het stooteinde van den gordel en draagt haar links vóór tegen het lijf.

(1) De St.-C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Richtlood.....	In de beurston.	No. 1 steekt het in den zak.
Richtvlak No. 1 (met kist)..	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Naast het stuk bij den richter.
Richtvlak No. 3 met tasch..	In de beurston.	idem
Schopremspanner	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Ter zijde. (1)
Schroefsleutel (tot het aandraaien van de remdrukschroef).....	Bij 12 cM. Hw. A. in de beurston, bij 7 cM. L.A. in de riemen aan de linkerastrekstang.	Op een geschikte plaats. (1)
Schroefstoppen	In de gaten voor vizierkorrels.	Ter zijde. (1)
Slagdopsleutel	Aan de slagdoptasch.	Aan de slagdoptasch.
Slagdoptasch..	In de beurston.	De St.-C. schuift haar met de passanten over het stooteinde van den gordel en draagt haar vóór tegen het lijf.

(1) De St. C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Slagkoord en krijt	In de beurston.	Op de kist voor reservestukken.
Sluitstukkruk.	Bij 12 cM. Mr in de gereedschapskist van de affuit.	Bij 12 cM. Mr. op de kist voor reservestukken.
Sluitstukraamkap	Over het sluitstukraam.	Ter zijde. (1)
Stelschroefkoker	Aan de stelschroefmoer.	Aan de stelschroefmoer.
Steunhout	Onder den vuurmond.	Ter zijde. (1)
Tempeersleutel	In de beurston.	No. 4 hangt hem om den hals.
Uitnemer	In de beurston.	Op een geschikte plaats.
Vaaglappen	In de beurston.	Één bij de projectielen in de nis of links van het stuk; de andere op een geschikte plaats. (1)
Verlengkoker.	Bij 10.5 cM. L/35 in de kist voor onderdeelen en gereedschappen; bij 12 cM. Hw. in de beurston.	Op de kist voor onderdeelen en gereedschappen of reservestukken.

(1) De St.-C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, a's niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Vizierkorrel(s).	Bij 10.5 cM. L/25 in de kist voor onderdeelen en gereedschappen; bij 12 cM. Hw. en 12 cM. Mr. in de kist voor reservestukken; bij 7 cM. L. A. in het voetstuk.	In het verstuk of in de gaten voor vizierkorrels.
Voetstuk tot richtvlakken No. 3 in kistje.....	In de Beurston.	Bij het richtvlak No. 3, het voetstuk buiten het kistje.
Wateremmer..	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Rechts van het stuk bij de borstwering, gevuld met zoetwater of zeepsop.
Werk (eenig)..	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	No. 2 houdt het bij zich.
Wiggen tot affuiten.....	Op de bedding (staande).	Achter de raden (liggende).
Wisscher met overtrek.....	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Op een geschikte plaats. (1)
Zundgattapdrijver.....	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.

(1) De St.-C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Zundgatopruimer.....	In de beurston.	Ter zijde. (1)
Zundgatwisscher.....	Bij 10.5 cM. L/35 en 7 cM. Mr. in de kist voor onderdeelen en gereedschappen; bij 12 cM. Hw. en Mr. in de kist voor reservestukken.	Als neven.

(1) De St.-C. wijst de plaats aan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PLAATS DER GEREEDSCHAPPEN BIJ HET SNELVUURGESCHUT.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Aftreklijnen ..	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	Aan het aftrektoestel.
Aftrektouwen.	idem	Aan het trekkeroog.
Batterijen voor nachttoestellen.....	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	In de daarvoor aangewezen bergplaats.
Bezems	idem	Op een geschikte plaats. (1)
Blokvijl met heft.....	idem	Nabij de patronen.
Buigtangen platte	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.
Caoutchouc buizen	idem	idem
Draagboomen .	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Op een geschikte plaats. (1)
Emmers.....	idem	idem

(1) De St.-C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Geschutboekjes in foedraal.	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Op een geschikte plaats. (1)
Glycerinekannen.....	idem	idem
Hamers hand Ht.	idem	idem
Handschoenen (paren)	idem	No. 3 en de handlanger (bij 7.5 cM. L/25 alleen No. 3) doen (doet) een paar handschoenen aan.
Handspaken ..	idem	Ter zijde achter het stuk.
Heffingscontroleurs	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.
Kisten von onderdeelen en gereedschappen	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Bij 12 cM. L/40 en 7.5 cM. L/40 met de opening naar achter en vóór op het platvorm; bij de overige vuurmonden op een geschikte plaats. (1)

(1) De St.-C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Kisten voor richtmiddelen.	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Bij de kist voor onderdeelen en gereedschappen.
Kogeltangen ..	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.
Kulasovertrekken	Over het achterstuk van den vuurmond en gesloten.	Op een geschikte plaats. (1)
Mondkappen ..	Over de monding.	idem
Morsmouwen (paren)	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	No. 3 doet ze aan.
Nachtrichttoestellen	idem	In de daarvoor aangewezen bergplaats.
Oliekannen met machineolie	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	Op de kist voor onderdeelen en gereedschappen.
Opzetten	In de kist voor richtmiddelen.	In den opzetkoker.
Opzetkappen ..	Om den opzetkoker.	Op een geschikte plaats. (1)
Opzetsleutels. .	In de kist voor richtmiddelen.	In de kist voor richtmiddelen.
Opzetstangen .	idem	In den opzetkoker.

(1) De St.-C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Quadranten (in doos of zakje).	In de kist voor richtmiddelen	Op een geschikte plaats. (1)
Ratelsleutels..	idem	In de daarvoor aangewezen bergplaats.
Richtbaken No. 1	In de beugels aan de affuit.	In de beugels aan de affuit.
Richtvlakken No. 3 (in tasch)	In de kist voor richtmiddelen.	Op een geschikte plaats. (1)
Schroevedraaiers.....	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.
Schroefsleutels voor 12 cM. L/40 No. 11 en voor 7.5 cM. L/40 No. 5 met verlengkokers	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	In de daardoor aangewezen bergplaats.
Sleutels luchtbelbuis	In de kist voor richtmiddelen.	In de kist voor richtmiddelen.
Sleutels voor quadranten voor vesting geschut	idem	In de daardoor aangewezen bergplaats.
Sleutels transportmoer	In de kist voor onderdoelen en gereedschappen.	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.

(1) De St.-C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Sleutels voeringtap.....	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.
Sleutels vizierkorrel.....	idem	idem
Steschroefkokers.....	Om de stelschroefmoer.	Om de stelschroefmoer.
Steunhouten..	Onder den vuurmond.	Op een geschikte plaats. (1)
Tempeersleutels	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	De St.-C. bevestigt den te gebruiken tempeersleutel aan den gordelriem.
Trechters remcylinder	idem	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.
Vaaglappen...	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Eén bij de patronen, een bij den vuurmond.
Verdeelingreepen.....	In de kist voor richtmiddelen.	In den opzet c.q. in de kist voor richtmiddelen.
Vizieren.....	idem	In de vizierstang.
Vizierovertrekken	Over den opzetdrager.	Op een geschikte plaats. (1)

(1) De St.-C. wijst de plaats aan.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Voetstukken voor richtvlakken No. 3 (in doos)	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Op een geschikte plaats. (1)
Vulpijpjes	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.
Weerstandsbanken.....	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	In de daarvoor aangewezen bergplaats.
Wisschers	idem	Op een geschikte plaats. (1)
Wisscherovertrekken	Over den wisscher.	Over den wisscher.

(1) De St.-Ct. wijst de plaats aan.

Bijlage V.

Benoodigdheden ten behoeve van den B. C.

een stel exercitiereglementen,
twee boekjes met schietstaten,
de noodige vuurbevelen,
een doos met celluloidplaat,
een plaatsaanwijzer,
een dM. viervoudige,
een vergrootglas,
een trefferlei,
een schootstafel,
een horloge,
een richtplankje,
een kompas,
een signaalfluitje,
een batterijkompas,
een schaarkijker met toebehooren,
een opplakbord,
een kaart voor B. Cn.,
een zakhoekmeter,
een prismakijker,
een staat met vaste gegevens,
een dagboek,
een instructie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

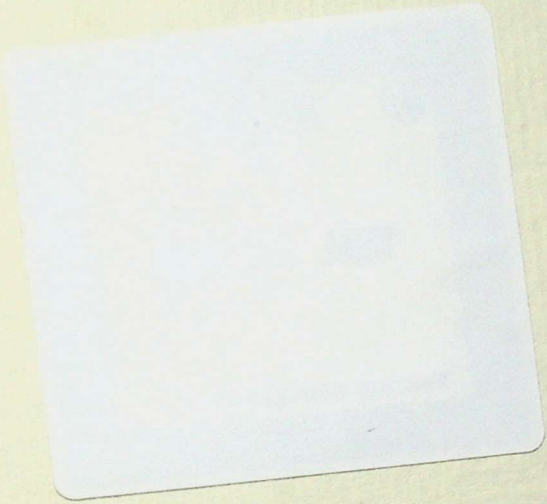

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUST

